

Områdesutveckling i Kalmar

- Ny vision för Kalmarsundsparken



LUNDS
UNIVERSITET

Lunds Tekniska Högskola

LTH Ingenjörshögskolan vid Campus Helsingborg
Arkitektur och byggd Miljö/Boende och Bostadsutveckling

Examensarbete:
Wahaj Fadhl
Mustafa Sherif

© Copyright Wahaj Fadhl och Mustafa Sherif

LTH Ingenjörshögskolan vid Campus Helsingborg
Lunds universitet
Box 882
251 08 Helsingborg

LTH School of Engineering
Lund University
Box 882
SE-251 08 Helsingborg
Sweden

Tryckt i Sverige
Media-Tryck
Biblioteksdirektionen
Lunds universitet
Lund 2016

Sammanfattning

Kuststaden Kalmar är känd som en attraktiv sommardestination, både lokalt och internationellt. Kusten har länge stått med som ett av kommunens prioriterade mål. I sin vision om att utveckla staden strävar kommunen efter att utnyttja kusten och ta hänsyn till den vid stadsplaneringen. Å andra sidan har Kalmar en historisk prägel, något som syns genom sin stadsplanering, arkitektur och minnesmärken. Kalmarsundsparken, med sin närhet till Kalmarslott, är belägen på en historisk och värdefull mark och betraktas därför som ett minne från stormaktiden sedan 1600-talet.

Arbetet handlar om att ta fram ett förslag för utveckling av Kalmarsundsparken i syfte att göra den ett kännetecken för staden, och följaktligen en av Kalmars sevärdheter. I enlighet med detta går arbetet ut på att tillgängliggöra parken och sammankoppla den med slottet, centralen samt närliggande friluftsområden. Denna sammankoppling har skapats genom att öppna nya vägar till parken och föreslå en lösning på trafikproblemen i området. En annan punkt som har betraktats i den nya planeringen var att bevara platsens unika värde och framhäva dess historia till allmänheten. Att parken ligger nära kusten har också sin påverkan på parkens framtida användning. Därför har mikroklimat varit en del av arbetet med större fokus på vind och hav.

Metoden som har använts, förutom studiebesök och områdesanalys, var en litteratur förstudie för att samla ihop relevant information om stadsplanering. Kalmar som stad, dess historia och framtida vision har dessutom studerats i syfte att få en djupare bakgrund.

Resultatet som presenteras i detta arbete innehåller illustrationsbilder som visar hur Kalmarsundsparken skulle kunna se ut samt vilka aktiviteter bör föras in. Målet är att resultatet ska vara till gagn för kommunen för framtida utveckling av parken, och därmed staden.

Nyckelord: Kalmarsundsparken, Kalmar, områdesutveckling, Stadsplanering.

Abstract

The coastal city of Kalmar is known as an attractive summer destination, both locally and internationally. The coast has long been included as one of the municipality's priority goals. In its city development vision, the municipality strives to utilize the coast and take it into consideration in urban planning. On the other hand, Kalmar has a historic character, which is visible through its urban planning, architecture and monuments. The Kalmarsundspark, with its proximity to Kalmar Castle, is located on a historic and valuable land, it is thus regarded as a memory of the Swedish Empire since the 17th century.

This work is about putting forward a proposal for the development of Kalmarsundspark in order to make it a hallmark of the city, consequently becoming a point of interest in Kalmar city. Accordingly, the work desires to make the park available and connect it with the castle, the city centre and the nearby recreational areas. This connectivity was about opening new routes to the park, hence our improvement proposal to traffic problems in the area. Another point that has been considered in the new planning, was preserving the unique value of the site and highlighting its history to the public. The fact that the park is near the coast also has its impact on its future use. Therefore, microclimate has been a part of the work with greater emphasis on wind and sea.

The method used, besides field visits and analysis, was a literature study to collect relevant information about urban planning. Kalmar city, its history and future vision has also been studied for the purpose of gaining a deeper background.

The results presented in this work includes illustration images showing how we think Kalmarsundspark should look like and what activities should be brought in. The aim is that the result can be of benefit to the municipality for future development of the park, and thus the city.

Keywords: Kalmarsundspark, Kalmar, area development, urban planning.

Förord

Detta examensarbete är ett resultat på 15 veckors heltidsarbete under vårterminen 2016. Arbetet anses som ett avslutande moment i programmet Byggt teknik med Arkitektur vid Lunds Tekniska Högskola, Campus Helsingborg.

Först och främst vill vi rikta ett stort tack till vår handledare Dr. Moohammed Wasim Yahia som med sin erfarenhet har stött och väglett oss under arbetet. Ett stort tack även till Planchef och stadsarkitekt Björn Strimfors som har sett med intresse på vår idé men även alla andra sakkunniga i Kalmar kommun som har tagit sig tid och försett oss med både information och material. Slutligen vill vi tacka vår examinator Erik Johansson som gärna har ställt upp när vi behövde hjälp.

Wahaj Fadhl & Mustafa Sherif

Maj 2016, Helsingborg

Innehållsförteckning

1 Inledning	1
1.1 Bakgrund	1
1.2 Syfte	2
1.3 Metod	2
1.3.1 Litteraturstudie	2
1.3.2 Studiebesök	3
1.3.3 Intervjuer	3
1.3.4 Digitala ritprogram och klimatanalysprogram	3
1.4 Avgränsningar	3
1.5 Frågeställning	4
2 Förstudie om stadsplanering	5
2.1 Stadsutformning	5
2.2 Offentliga platser	6
2.2.1 Aktiviteter i offentliga platser	6
2.2.2 Att bevara det gamla	7
2.2.3 Naturens betydelse	8
2.2.4 Lekplatser	9
2.3 Vägen och trafiken	10
2.4 Kustnära områden för rekreation	12
2.5 Deltagande av människor i tidigt skede	13
3 Kalmar	15
3.1 Dåtida Kalmar	16
3.1.1 Kalmar slott	16
3.1.2 Kalmarkriget	17
3.1.3 Stadslivet och stadsplaneringen	18
3.2 Kalmar idag	20
3.2.1 Befolkningen	20
3.2.2 Turism och friluftsliv	21
3.2.3 Risken för havsnivåhöjning	22
3.2.4 Kalmarsundsparken	23
3.3 Mikroklimat i Kalmar	25
3.4 Kommunens vision och mål	25
4 Lägesanalys av Kalmarsundsparken	27
4.1 Första intrycket av Kalmarsundsparken	27
4.2 Folkets intryck av Kalmarsundsparken	30
4.3 SWOT-analys	31
4.4 Resultat av SWOT-analys	33
4.5 Mikroklimatanalys	34
4.5.1 Solstrålning	34
4.5.2 Temperatur	35

4.5.3 Relativa luftfuktighet.....	35
4.5.4 Vind.....	36
5 Resultat - Utvecklingsförslag till Kalmarsundsparken.....	37
5.1 Kalmarsundsparkens tillgänglighet	37
5.1.1 Kollektivtrafik.....	37
5.1.2 Parkering	39
5.1.3 Cykelleder	40
5.1.4 Tillgänglighetsanpassning	42
5.2 Ny vision för Kalmarsundsparken.....	43
5.2.1 Parkens entré.....	46
5.2.2 Tjarastrand.....	47
5.2.3 Stunden	49
5.2.4 Lilla Kalmar - lekplatsen	51
5.2.5 Grillsvängen	53
5.2.6 Amfiteater	55
5.2.7 Triangeln.....	57
5.2.8 Skattö.....	59
6 Diskussion.....	62
6.1 Kollektivtrafik.....	62
6.2 Parkering.....	62
6.3 Cykelled och tillgänglighetsanpassning.....	63
6.4 Ny vision för Kalmarsundsparken.....	63
6.5 Mikroklimat-vindskydd.....	64
7 Slutsats.....	66
8 Referenser	67
8.1 Litteratur.....	67
8.2 Webbadresser	68
8.3 Bildkällor	72

1 Inledning

1.1 Bakgrund

Kalmar stad, med det unika geografiskt läget, betraktas som en av ostkustens pärlor (Kalmar kommun, 2016). Detta har sin orsak i den rollen staden upptar som ett aktivt område inom handel, tillverkning och näringsliv. Under de senaste åren har Kalmar genomgått en stor utveckling och håller fortfarande sin position bland de mest växande kommuner i länet. Under sommaren utgör den en attraktiv destination, både lokalt och internationellt, något som beror på de variationsrika aktiviteterna staden bjuder på, men även på den historiska prägel som den bevarar sedan medeltiden (Kalmar kommun, 2016).

Att fortsätta hålla framåtskridandet på hög nivå och förbättra stadslivet är en förutsättning för kommunens växande. Staden har under de senaste åren haft två prioriterade mål för att lyfta fram kulturhistorien samt utnyttja stadens läge vid havet till att bli ”Sveriges internationellt mest konkurrensstarka turistregion” (Översiktsplan, 2013).

I detta examensarbete kommer dessa ovanstående mål att beaktas för utveckling av Kalmarsundsparken. Anledningen till valet av just denna park är för att det är ett värdefullt och historiskt område med goda förutsättningar att omsätta ovanstående mål i handling och realisera dem. Detta vid sidan om kommunens vilja att driva parken till dess potential.



Fig.1 Kalmarsundsparkens läge i förhållande till Kalmar centrum och slottet.

1.2 Syfte

Denna studie är ett försök att utveckla bättre förståelse för hur stadsplanering längs Kalmar kust kan bidra till en bättre framtida utveckling med hänsyn till historiska, kulturella och sociala aspekter.

Huvudsyftet med detta examensarbete är att ta fram ett förslag för utveckling av det historiska området nära Kalmar slott. Kalmarsundsparken kommer att utvecklas till ett attraktivt område, där dåtiden och nutiden möts och förenas. Goda kommunikationsmöjligheter för allmänheten är också något att beakta under arbetet.

Fokuset i utvecklingsprocessen ligger kring att sammankoppla Kalmarsundsparken med det bevarade gamla slottet vidare till centralen på ett bra och tillgängligt sätt. För att underlätta åtkomsten till området kommer det dessutom att skapas bättre miljö för gående och cyklister. Ett förslag till lösning på hur kollektivtrafiken kan ledas både till och från området kommer dessutom att läggas fram.

På grund av närheten till Kalmar kust kommer mikroklimat med fokus på vind att studeras för att ta reda på om detta kan ha någon inverkan eller begränsning för utformning av parken.

1.3 Metod

1.3.1 Litteraturstudie

Examensarbetet kräver en hel del relevant kunskap och fakta om stadsplanering, därför upptar litteraturstudien en stor del av rapporten. Väsentliga forskningsrapporter, artiklar och kommunal översiktsplan samt handlingsplan har studerats i syfte att styrka den insamlade empirin. Vidare har utbildningen och kunskapen som inhämtats under åren även tillämpats under examensarbetet. Exempel på kurser vars teori omsattes i praktiken var Arkitektur- och byggteknikhistoria, BIM – modellering och visualisering, Transport och samhälle, Väg- och järnvägsteknik, Byggteknik med arkitektur, Programarbete – samhällsplanering och gestaltning. SWOT-analys som ingick i en av kurserna har använts i syfte att få en klarare bild över det som behöver utvecklas i Kalmarsundsparken. Företagsförlagd praktik har också bidragit med nya kunskaper som vi tillämpade i detta arbete.

Referensprojektet *Coastal Urban Design* av Luke Booth för liknande stadsplanering, med fokus på kustområde har också studerats.

1.3.2 Studiebesök

Studiebesök har utgjort en viktig del av processen. Under besöken har vi kunnat observera, analysera och tolka verkligheten på ett annorlunda sätt. Detta har varit till stor hjälp inför bestämning av hur Kalmarsundsparken skulle utformas. Å andra sidan har några slumpmässigt utvalda personer från området intervjuats där de fick dela med sig sina åsikter och förväntningar kring utveckling av parken. Urvalet har inte begränsats till en särskild åldersgrupp eller kön, då målet var att ge chans åt så många som möjligt att delta och uttrycka sig.

1.3.3 Intervjuer

Mötet med stadsarkitekten Björn Strimfors i Kalmar kommun var utgångspunkten till hela arbetet. Diskussionen med honom kretsade kring kommunens önskningsplaner och planer angående parkens utveckling. Genom stadsarkitekten länkades vi vidare till Destination Kalmar AB och Kalmar Turistbyrå. En hel del material har sålunda inskaffats från kommunen, både via e-post och post.

1.3.4 Digitala ritprogram och klimatanalysprogram

Arbetsmetoden som följdes var först och främst studerandet av själva området, både genom studiebesök och faktainsamling. Därefter gjordes några skisser med olika tänkbara förslag som sedan ritades upp och illustrerades i olika ritprogram såsom Sketchup, AutoCAD, Revit och Photoshop.

WRPlot (Freeware Wind Rose Plots for Meteorological Data, Version 7.0.0) är ett annat program som har använts. Det är ett vindprogram som tolkar meteorologisk data över ett särskilt område till en vindros som visar vindhastighet och vindriktning (WRPlot, 2011).

1.4 Avgränsningar

Examensarbetet sträcker sig över en period om 15 veckor vilket begränsar arbetets omfattning och dess fördjupning. Studien fokuserar endast på Kalmar stad och resultatet kan således endast tillämpas på Kalmar kust. Dock kan de använda metoderna användas för liknande kustområden i andra städer.

Förstudien om stadsplanering lägger fokus på offentliga platser, kustnära områden och annat väsentligt som kan tillämpas under planeringen av parken. Å andra sidan gäller planeringsförslaget en del av Kalmarsundsparken och omfattar inte heller andra närliggande områden. Ekonomiska aspekter, geografin i området, utformning av dagvatten samt lösning till framtida klimatförändringar är också några aspekter som arbetet inte har behandlat.

Förslaget på kollektivtrafiken har analyserats och studerats noggrant. Dock visar resultatet endast vilken möjlighet det finns att verkliggöra detta. Andra detaljerade redovisningar och illustrationer av vägutformning, infrastruktur och byggnadskroppar är sålunda inte presenterade.

1.5 Frågeställning

Följande frågor har identifierats och beaktats i detta arbete:

- Hur kan Kalmarsundsparken planeras så att den uppfyller olika samhällsmedborgares behov?
- Hur kan omgivningen som består av natur och byggnation utnyttjas för att skapa en hög attraktionskraft till parken?
- Hur kan planeringen sammankoppla Nordens bäst bevarade renässansslott till området utan att förstöra byggnadens karaktär?
- Hur kan områdets historia framhävas till allmänheten samtidigt som man ger en möjlighet för utomhusaktiviteter och evenemang?
- Hur kan kollektivtrafikens förbindelse förstärkas i området?
- Hur kan cykelbanor och promenadstråk koppla ihop parken med slottet och centralen?
- Hur kan parkeringsbelastningen minskas i området?

2 Förstudie om stadsplanering

För att kunna utveckla ett specifikt område krävs det en förstudie om planerings- och utvecklingsprocessen. En del bristfälligheter är distinkta och går att reda ut genom att besöka och studera området. Andra brister är mindre uppenbara och kräver djupare analys eller till och med tidigare kunskap att fastställa. I kapitel 2 förekommer det en litteraturstudie som förklarar vilka punkter man skall fokusera på vid planeringsprocessen samt hur man väger olika intressen och aspekter mot varandra.

2.1 Stadsutformning

I sin bok *The image of the city* skriver Lynch (2000) att en stad är en fasad som är öppen för olika tolkningar. Den speglar olika känslor, något som gör oss mer nyfikna på vad den döljer inuti sig, speciellt när de typiska saker som man är van att se ersätts av överraskningar och nya detaljer, tillägger han. ”En stad är strukturerad med knutpunkter, definierad med vägar och beströdd med grönområden.” (Lynch, 2000). Enligt författaren hör egentligen dessa beståndsdelar ihop och bör därför i slutet av varje planering återintegreras till en välbyggd helhet, även om man under processen studerar dem var för sig (Lynch, 2000).

Samtidigt är staden, enligt Lynch, en måttstock för utvecklingen i samhället. Varje stadsdel eller område har en speciell identitet. Den återger berättelser och historier genom dess struktur, byggnader och även mindre detaljer såsom lukter, anser Lynch. För att man skall kunna läsa staden måste den, hävdar författaren, utöver den lokala identiteten, ha en sorts kommunikationsförmåga. Med andra ord, förklarar Lynch, behöver staden uttrycka stadskvalitet. Allt detta skall tas hänsyn till och uppmärksammas vid planering av vilken idé som helst, särskilt att allt man planerar för skall kunna utvecklas eller rekonstrueras någon gång i framtiden (Lynch, 2000).

I *City and culture* (1999) skriver Nyström att bilden av en viss plats varierar därför avsevärt beroende på observatören. Stadsutformningen skall förstärka innebörden av bilden man har på en stad, och inte förneka den, förklarar han. För att ett område ska anses som sammanhängt och klart för observatören, tillägger Nyström, krävs det att omgivningen utformas på så sätt att den lätt faller i ögonen. Sålunda skall utformningen representera stadslivet och dess kvalitet och därmed vara organiserad i både tid och rum (Nyström, 1999).

Lynch påpekar att när det gäller stadsutformning spelar kreativiteten en viktig roll. När symboliska figurer införs i iakttagarens omgivning, skall det ske på ett skarpt och märkbart sätt. Att öka skarpheten av vissa gränser eller färglägga en yta eller form anses vara bra exempel på hur förändringar kan

göras märkbara (Lynch, 2000). Anledningen till varför man som planerare bör lägga fokus på sådana små detaljer är för att ju mer folk besöker en plats, desto mindre lägger de märke till den fysiska utformningen och istället koncentrerar de sig på det som utmärker platsen och gör den annorlunda (Lynch, 2000). Å andra sida skall det gå att identifiera och strukturera delarna till en klar helhet, även om utformningen döljer något, menar Nyström. Utmaningen här ligger i att kunna förmedla detta till iakttagaren på ett enkelt och smidigt sätt (Nyström, 1999).

Enligt Nyström kräver stadsutvecklingen att man först och främst ”bygger inåt”, det vill säga att man utgår från den bebyggda marken och erbjuder bättre kommunikationsmöjligheter, både för fotgängare och cyklister. En hållbar stadsutveckling handlar sålunda om att utveckla offentliga platser, förbättra det sociala samspelet och det vardagliga livet (Nyström, 1999). Ytterligare element som behandlas och ingår i stadsplaneringen enligt *Urban Design Handbook* (Planning Commission, 2009) är parkeringsområden, transport, orientering av byggnationen och andra detaljer såsom fasadmönster.

2.2 Offentliga platser

2.2.1 Aktiviteter i offentliga platser

Jan Gehl (1999) skriver i *Making room for people* att utnyttjandet av tillgängliga utrymmen är en essentiell grund inom stadsplaneringen. Det är ju där man går, står, sitter, pratar och hör. Enligt författarens definition är en offentlig plats ett öppet område för andras syn. Där äger diverse verksamheter rum och lockar till sig allmänheten, bortsett från deras personligheter och bakgrund. Det finns tre sorters kategorier för aktiviteter, menar författaren; nämligen nödvändiga aktiviteter, valfria aktiviteter och sociala aktiviteter (Gehl, 1999).

Nödvändiga aktiviteter – Hit tillhör alla vardagliga aktiviteter som man mer eller mindre tvingas att utföra, förklarar Gehl. Exempel på sådana aktiviteter är att gå till jobbet, vänta på tåget i stationen eller cykla. En sak som utmärker denna kategori är att aktiviteterna är kontinuerliga och opåverkade av varken tiden eller den omgivande miljön, tillägger författaren. Utmaningen här är att ordna en lämplig miljö och omgivning där dessa aktiviteter kan utföras (Gehl, 1999).

Valfria aktiviteter – I de flesta städerna går framrusande folk omkring, men hur många stannar egentligen till för att delta i en valfri aktivitet? Med en valfri aktivitet menar Gehl att sitta och njuta av en fin utsikt eller koppla av vid ett lugnt ställe. Det som då krävs är förstås en inbjudande och välkomnande miljö med en mängd rekreativa aktiviteter, enligt författarens mening. Om en stad skall betraktas som välplanerad skall denna kunna

erbjuda och försäkra att sådana valfria aktiviteter finns tillhands för stadsborna (Gehl, 1999).

Sociala aktiviteter- Denna kategori innehåller aktiviteter som en stor andel av befolkningen deltar i, exempelvis festivaler, konserter men även mindre vanliga möten mellan personer för att umgås. Något som utmärker dessa aktiviteter är att de upptar en vidsträckt area vilket gör att man använder en större del av omgivningen. Det är med tanke på detta som blomstrande städer bör främja ett fungerande kommunikationsnätverk för sina invånare, tycker författaren (Gehl, 1999).

Faktum är när en plats erbjuder flera olika aktiviteter innebär det att det finns en hög social kontroll i området, det vill säga att tryggheten och säkerheten blir märkbart. Gehl förklarar detta med att olika stadsaktiviteter har en viss positiv influens på varandra. Generellt sätt sägs det att varje plats erhåller en energifull stämning, något som förstärks när sådana aktiviteter sprids över en större area. ”Vilken stad som helst har nödvändiga aktiviteter. En bra, känd och älskad stad har många valfria och sociala aktiviteter” (Gehl, 1999).

2.2.2 Att bevara det gamla

Den kontinuerliga förnyelsen av en stadsdel måste vitalisera och bära med sig historien till framtiden, då stadens dåtid, nutid och framtid går in i varandra. En gammal stad sägs vara ett register av tiden samtidigt som den är ett historiskt avtryck (Nyström, 1999). En sådan stad utmärks av en kall laddning från dåtiden men samtidigt av en varm och livlig laddning från vardagen. Denna blandning bör tas tillvara och utnyttjas så att det bildas ett samspel mellan gammal och nytt. (Nyström, 1999).

Platser med egna berättelser och historiska miljöer kallas för kulturarv, belyser Nyström. Kulturarvet betraktas som en del av vardagen då den omger vår miljö och har en tydlig påverkan på vårt liv (Nyström, 1999). Det som gamla generationer har efterlämnat påminner inte bara om det som hände förut, men även formar våra tankar och bestämmer hur vi tänker kring framtiden. Inte minst fungerar den som en drivkraft för vår utveckling och växande (Nyström, 1999).

I *Det förflutna i framtidens stad* förklarar Olsson och Nilsson (2014) kulturarvets viktiga roll i stadsplaneringen. Ibland utgör den ett hinder för utvecklingsplaneringen, särskilt inom kommunen. Kulturarvet bör ju värderas och bevaras, och skall därmed inte bearbetas eller ändras, anser de flesta kommuner, enligt författarna. Andra anser däremot sådana platser som en unik resurs att ta tillvara och utnyttja med motivering av att detta kan utveckla människors identitet och förstärka deras vilja för utveckling (Olsson & Nilsson, 2014). Kulturområden fungerar för kommunen som en attraktiv

destination som många värderar och uppskattar. Därutöver bidrar sådana platser med ökad turism och antal besökare till staden (Nyström, 1999).

Eventuell användning av sådana historiska områden skall ske med försiktighet för att inte fördärva kvarvarande värden, menar Olsson och Nillson. Ibland anses sådana utvecklingsprojekt som utmanande då en balans mellan att bevara det gamla och exploatera miljön enligt nutida idéer, måste hittas och tillämpas (Olsson & Nillson, 2014). Enligt *Hela staden* skriver Berglund et al. (2004) att man visst kan använda dagens idéer och livsmönster vid utformning och planering av sådana känsliga områden, dock med inspiration av den historiska prägel som staden kännetecknas av.

Nyström förklarar ytterligare en aspekt om att kulturarvet hotas bland annat av föroreningar, vanvård och brist på kunskap. Andra exempel på hur kulturarvet kan missbrukas är när man uppför en byggnad i fel skala jämfört med omgivningen, bebygger ett grönområde, eller förorenar stadsdelen genom att införa en rörlig trafik (Nyström, 1999).

Nyckeln till att bestryka stadens identitet och värde ligger i att framhäva samt ta tillbaka det som har bortglömts eller försvunnit. Därtill handlar det om att bevara stadens gränser samtidigt med att utnyttja de centrala delarna för urban utveckling (Nyström, 1999).

Ett historiskt ställe kan sägas vara ett ärr för staden med dess spår som påminner om det förflutna, enligt Olsson och Nilsson. Såren är oftast förknippade med minnen, både sorgfulla och glädjande, något som också gäller för historiska ställen, menar författarna. Det som ger en viss plats ett speciellt och unikt värde hör ihop med vilket minne den bär och vittnar om. (Olsson & Nilsson, 2014).

2.2.3 Naturens betydelse

I *Människans natur* berättar Olsson et al. (1998) om stadslivet med natur i centrum, och vilken betydelse den numera har för den svenska stadsplaneringen. Parker med varierad, innehållsrik miljö samt behagliga och attraktiva naturområden låter personerna stärka sin identitet. Dessutom har olika skönhetsupplevelser i naturområden en positiv påverkan på människors sinnen, samtidigt som de underhåller och ger inre frid, menar Olsson. En följd av detta är att sådana platser som återkallar oförglömliga minnen omedvetet blir en del av individen (Olsson et al., 1998). Så småningom kommer man att söka sig hit varje gång man vill drömma bort sig och koppla av. Samspelet mellan naturen och människan har därför en stor effekt på vilken inlevelse och känsla man får när man vistas på en särskild plats, menar författaren. (Olsson et al., 1998). Att vissa platser utövar en lockelse beror på att de riktar sig mot individens känslor och fantasi, påstår författaren. Detta sker särskilt i samband

med allmänna aktiviteter och kulturella evenemang. Stadsplaneringen ska därför se till att det finns ett utrymme och möjlighet att uppleva detta (Olsson et al., 1998).

Forskningen har visat att människan ofta söker sig till platser med stort omfång, där det finns vatten och grönska. Samtidigt dras man till det lugna, där man kan få vara i fred, njuta och kanske meditera (Olsson et al., 1998). Om parken också har ett historiskt värde eller historiska lämningar, ökar dess värde och status, enligt författaren. Skulpturer och statyer av en känd person eller historisk händelse befäster minnet med det som platsen vittnar om. Vad det är som behövs just i en specifik park beror på det som platsen och dess omgivning vill berätta till åskådaren, fortsätter Olsson et al. Parkers utseende och läge i olika städer hänger därför ihop med dess historia, kultur, stadsliv och inte minst stadsborna. De sistnämnda spelar en stor roll då planeringen i slutändan kommer att gynna dem (Olsson et al., 1998).

Möbler och andra små detaljer som smickrar området är minst lika viktiga, enligt Wiggins (2016) i *Coastal Design Guidance*. Det man dock behöver tänka på är att möblernas placering inte ska överväldiga eller konkurrera med platsens utsikt mot havet. De skall lokaliseras på ett lämpligt sätt som möjliggör en annan framtida användning av platsen (Wiggins, 2016).

Ljus, precis som möbler och andra detaljer, anses vara en viktig del i planeringen. Enligt *Urban Design Handbook* (Planning Commission, 2009) kan en analys av samtliga vägar och leder i området vara väsentligt för att reda ut ifall tillräckligt ljus finns för bilisternas och fotgängarnas säkerhet, men även om eventuella skyltar är synliga under mörker. Alla dessa förbättringar tillför bekvämligheter till områdena samtidigt som de är estetiskt tilltalande (Planning Commission, 2009).

2.2.4 Lekplatser

En säker, trygg och välorganiserad plats för barn att vara i är en essentiell del av en stadspark, skriver Olsson et al. Att en sådan plats finns i närheten av ett bostadsområde är extra viktigt. Därmed utgör barnen för sig ett mål att fokusera på och försöka uppnå genom planeringen (Olsson et al., 1998). Lekplatsen är en förutsättning för barnens nöje, inte bara för att leka utan även för att träffa vänner och vara tillsammans med andra barn. En god kvalitet på platsen är en sak att sträva efter under planeringen, menar Olsson. Detta är för att lekplatsen är bra för barnens utveckling, men även för deras syn på naturen som sådant (Olsson et al., 1998). Om platsen samtidigt erbjuder en hemkänsla blir barnen ännu mer kreativa och på så sätt påverkas positivt. Hälsan som helhet, koncentrationsförmåga och känslor är några aspekter att ta i beaktande när man planerar barnvänligt, tillägger författaren (Olsson et al., 1998).

2.3 Vägen och trafiken

I *The image of the city*, skriver också Lynch (2000) om att vägarna, eller stadens skelett såsom han beskriver dem, betraktas som huvudsakliga delar av ett område då de observeras av alla passerande. ”Folk upptäcker staden medan de rör sig längs vägarna.” (Lynch, 2000). En angelägen fråga i planeringen är därför hur vägarna skall vara välkomnande och tillgängliga för samtliga personer (Lynch, 2000). Det sättet som dessa nätverk ansluts och organiseras på är därmed grunden för hur helheten kommer att se ut. På grund av detta bör fokus ligga på hur viktiga destinationer kan kopplas samman genom att utnyttja det som finns i stadens utkanter (Lynch, 2000). Vid bestämning av vägnans anslutningsmönster är det därför klokt att börja med att binda samman dessa platser med centrum. Allt annat kan sedan justeras och samordnas efter detta mönster (Lynch, 2000). I projektet *Coastal Urban Design* har Luke Booth (2010) också fokuserat på att förstärka sammankopplingen från området till dess omgivning för att fotgängarna skall tydligt och enkelt kunna nå sitt mål, som i det fallet är kusten.

Lynch fortsätter med att ge råd på vad som skulle kunna göras för att göra vägarna utmärkande på ett speciellt sätt. Enligt författaren krävs det en oefterhärmlig kvalitet som utmärker dem från omgivande gator och gångleder. Ett exempel på det som skulle kunna framhäva vägen är att införa en annorlunda användning eller aktivitet längs kanterna med en hög kvalitet och noggranna detaljer. Med det sist nämnda menar författaren en annorlunda golvbeläggning eller fasadmönster, belysningsplacering eller även placering av de gröna områdena i staden (Lynch, 2000).

I *Hela staden* skriver Berglund et al. (2004) att samtliga trafikanter ska följa platsens villkor, speciellt om det finns barnområde i närheten. Säkra och barnvänliga stråk med hastighetsdämpande åtgärder ska kunna leda barnen till lekplatserna även när vuxna inte är i deras sällskap (Berglund et al., 2004). Inom planering av offentliga platser ingår även begränsningen av bilar till förmån för gång och cykel. Detta tas även upp i *Coastal Urban Design* (Booth, 2010). Planeringen där syftar till att begränsa körfältets bredd och på så sätt få ett lugnare trafikområde. I *City and Culture* diskuterar Nyström (1999) trafikens volym som ökar med stadens utsträckning. Denna resulterar i problem som drabbar först och främst de offentliga områdena. Utfallet blir en bullrig och förorenad stad. Idag syns den drastiska försämringen tydligt på vägarna som numera består av ”ett hav av asfalt” (Nyström, 1999).

Problemen har också drabbat fotgängare som i stort sett, och på grund av trafiktryck och brist på säkerhet, börjat använda sig av andra transportmedel än att gå (Nyström, 1999). Dock är det fortfarande inte för sent att återinföra säkerheten till gatorna. Det gäller att hitta en bra balans mellan bilister och

fotgängare så att de, på ett respektfullt sätt, samsas och kommunicerar. Ett sätt att möjliggöra detta är att tydligt sätta privata gränser som leder fotgängare till stadens kommunikativa nätverk utan att inblandas i trafiken (Nyström, 1999).

Att gå anses vara ett smidigt transportsätt, menar Nyström. Samtidigt är det en process som engagerar folk att träffa nya personer och vara socialt aktiva. När man går upplever man mer och kan på så sätt även förstå staden, menar författaren. Ett bevis på detta är att man närsomhelst kan byta riktning och välja att ta en annan väg där man ser andra saker, möter andra människor och kanske uppmärksammar något nytt (Nyström, 1999). Det är också genom gåendet som man snabbt kan förväxla till en annan aktivitet. Något som Booth (2010) också har främjat i planeringen i syfte att öppna upp vägarna och inte skapa någon barriär för fotgängare. Offentliga platser har sålunda en tendens att dra till sig folk som då stannar upp för att upptäcka de aktiviteterna som platsen bjuder på, skriver Nyström. Om dessa platser är samtidigt försedda med bekväma och njutbara gångleder och stråk, blir de mer attraktiva. Berglund et al. (2004) skriver att ”Forskning visar att en ful vägmiljö kan leda till höga farter och aggressivt beteende medan en vacker vägmiljö leder till sänkt fart.”. Ytterligare en fördel med detta är att folk blir mer motiverade till att gå, med tanke på att ”nuförtiden har allt gjorts för att förhindra gåendet.” (Nyström, 1999).

Fotgängare skall lätt kunna hitta till offentliga områden genom säkra stråk. Ingången skall vara åtkomlig och synlig även utan skyltar. Om dessa är behövliga skall de vara lättlästa och förståeliga av alla. Storlek, form och färg skall även genomtänkas beroende på platsen (Planning Commission, 2009). Dessutom förklaras det i handboken att kollektivtrafiken är en smart lösning som bör genomtänkas i planeringen. Genom att införa en heltäckande service minskar antalet fordon på gatorna, vilket i sin tur reducerar trafikens föroreningar markant samtidigt som den ger möjlighet till personer utan personbil att ta sig till platsen från olika håll i staden (Planning Commission, 2009).

I bra och säkra ställen dominerar inte bilparkeringar då de påverkar naturen och gör den oattraktiv. En lösning som skulle kunna förfina ett sådant trist ställe kan vara att införa grönska med buskar och rabatter på trottoarer, enligt handboken. Personbilar som parkerar med 90-graders vinkel längs gatan kan vara ett hinder för de som passerar förbi och därmed kännas störande. Därför kan en tydlig och separerad gångväg för fotgängare med bra marginal till bilarna vara en bra lösning (Planning Commission, 2009). Parkeringsytor, som inte bör uppta en stor plats, kan även beläggas med sten i syfte att göra platsen trevligare och införa en ”torgkaraktär” när ingen bil står där (Berglund et al., 2004).

2.4 Kustnära områden för rekreation

I *Coastal Design Guidance* (Wiggins, 2016) handleds man och får tips på sådant som är väsentligt att ta tänka på vid planering av kustnära områden, såsom fallet är i detta projekt. Möjligheter som dessa områden erbjuder kan utnyttjas på ett effektivt och smart sätt för att uppnå en hållbar utveckling. En park som ligger vid kusten utgör en länk som sammanbinder olika områden med varandra, samtidigt som den är en attraktiv destination för närboende, menar Wiggins. En karakteristisk egenskap för parker i sådana strategiska platser är att de är livliga och glädjande både för lokala personer och turister. Dit dras folk för att erfara nya och unika upplevelser. För att detta ska förverkligas, råder Wiggins, bör olika aktiviteter införas och tillgängliggöras för alla (Wiggins, 2016).

Enligt Wiggins, ska planeringen för sådana kustnära lägen bland annat:

- Förmå och motivera personer till att gå, i syfte att förminska föroreningar och trafikbuller. Här är det därför viktigt med en noggrann vägstruktur som leder omgivningen till parken och fångar fotgängarnas blickar mot stranden och havet.
- Ha en ny karaktär och egen stämning som är oefterhärmlig av andra närliggande kustparker.
- Återförena de splittrade och övergivna områdena med varandra och skapa en tydlig helhet.

Sålunda har dessa platser en potential att bli attraktiva destinationer om de planeras på rätt sätt, menar författaren. Nämligen finns det många fina stränder som har blivit felutnyttjade på grund av brist på kunskap i planering, skriver Wiggins. Nedan presenteras några misstag man tenderar att göra vid planering nära kusten:

- Uppförande av byggnader i större skala och annorlunda karaktär jämfört med omgivningen.
- Användning av instängda fasader som inte kompletterar byggnaders unika och havsnära läge.
- Inledning av en tungt trafikerad gata jämte kusten som försvårar fotgängarnas rörelse.
- Användning av området längs kusten som en parkeringsplats.
- Utsättning av stora skyltar och liknande hinder som skymmer viktiga siktlinjer.

- Användning av material och detaljer som inte smälter in i omgivningen.

2.5 Deltagande av människor i tidigt skede

Ett bra sätt att tillgodose människors behov är att, i tidigt skede, låta dem ta del av planeringen. Olsson et al. (1998) skriver om detta i sin bok *Människans natur*. När man ger stadsborna en chans att förbättra och utveckla den miljö de befinner sig i höjs platsens värde i deras ögon, menar Olsson et al. Det är självklart att tanken man har över ett område påverkas positivt när personen blir medverkande och ger förslag på förändringar. Enligt *Urban design handbook* har forskning visat att den huvudsakliga anledning till varför folk deltar i en planeringsprocess inte är för att de ska tillfredsställa sina behov och önskningar utan snarare för att känna att de har bidragit med något i planeringsbestlutet (Planning Commission, 2009). Det blir även ett sätt att fånga deras uppmärksamhet och ta del av deras idéer och tankar (Olsson et al., 1998).

Barn är dem som ska ärva det vi bygger och planerar för idag, understryker författaren, något som ställer krav på oss att blanda in dem i samhällsplaneringsprocessen. Samtidigt är det något som alla vinner på, när vi får inspiration av den unga kreativiteten och ger en ansvarskänsla för barn som påverkar och bidrar med sina förslag (Olsson et al., 1998). Ungdomars åsikter betyder minst lika mycket, tycker författaren. De ska också få en chans att yttra sig och skapa sin egen del, något som onekligen kompletterar helheten. Slutligen betonar författaren vikten av att låta människor från varierande åldersgrupper uttrycka sig, oavsett ålder, yrke eller etnisk bakgrund. Ju fler som blandas in desto klarare bild får man om deras behov (Olsson et al., 1998).

I sin bok fortsätter Nyström (1999) att studera stadsplanering från ett annat perspektiv, nämligen integration. Ett resultat av den vidgade stadsplaneringen som separerar bostäderna över en stor skala är segregation av olika sociala och etniska grupper, menar hon. Dessa avskiljs inte bara av varandra men också från stadens olika delar. Att hänvisa folkgrupper till en gemensam plats garanterar inblandningen och anses vara en förutsättning för en vital kulturutveckling (Nyström, 1999).

Enligt Olsson och Nilsson (2014) bidrar mötena i offentliga mötesplatser till ökad assimilation och sammanhållning mellan olika folkgrupper men även mellan deras idéer, kunskap och värderingar. I *Att orda staden* understryker Urban (2005) att folk dessutom ges en likvärdig anpassning, tillhörighet och rättighet när de integreras i en och samma plats. Sålunda är den offentliga platsen tillgänglig för alla, oberoende av yrket, samhällsställning, åsikt eller bakgrund. Vidare belyser Urban att när segregation hejdas så skapas det nya

syn hos människor som då öppnar upp och accepterar befolkningsvariationen i deras omgivning (Urban, 2005). Å andra sidan ökar den lokala identiteten när olika folkgrupper kan ta del av gemensamma aktiviteter i attraktiva och välorganiserade offentliga mötesplatser (Nyström, 1999).

Det är dock inte tillräckligt att införa sammanhållning mellan folk, hävdar Urban (2005). Enligt författarens mening skall det finnas platser där folk kan välja att vara ensamma, avskilda från andras insyn, där de kan vara sig själva och känna anonymitet. En balans mellan dessa två aspekter bör sålunda hittas och tillämpas (Urban, 2005).

3 Kalmar

Stengrund eller stenbank, det är vad namnet Kalmar betyder, enligt Kalmar Kommun (2016). Det var det som stod i gamla skriftliga dokument från 1100-talet som då tyder på att namnet egentligen relaterades till sjöfarten och sundet, ända från vikingatiden. Kalmar ligger på latitud 56,6° och longitud 16,6° i sydöstra Sverige vid Smålandskusten och har en total area på 960 km². Staden begränsas dessutom mot Mönsterås kommun i norr, Torsås kommun i söder samt Emmaboda och Nybro kommun i väst (Kalmar kommun, 2016). Kalmar är en stad med internationell förbindelse och ständiga förändringar (Kalmar kommun, 2011).

Kalmar har idag en 200 km kust som går längst fastlandet och begränsas av Östersjöns bräcka vatten, enligt *Naturvårdsprogram* i Kalmar kommun (2016). Kusten som studeras i detta arbete ligger dock mellan Kläckebergabäcken och Törnebybäcken. Där dominerar varken sand eller klippstränder ty marken består av morän från 600 miljoner år tillbaka. Istället består kusten av en öppen mark med strandängar och längre in finner man lövskogsmark och hagmark (Naturvårdsprogram, 2016). Vegetationen är inte riklig då det är endast få arter som är anpassade till att tåla bräckt vatten. Gräs, örter, trift och höstfibbla är exempel på växter som dominerar i området (Naturvårdsprogram, 2016).

Under de senaste åren har staden bevittnat olika händelser som mer eller mindre avgjorde hur den är utformad idag. Vilka skeden slottet har genomgått tills det har fått det utseendet man ser idag, hur folk bodde och försörjde sig under Kalmarkriget men även hur stadsutformningen utvecklades under åren, är det som den ena delen som kapitel 3 handlar om. Den andra delen beskriver Kalmars befolkning och det som så småningom blev deras nöje och ett av stadens kännetecken, det vill säga kusten och friluftslivet.

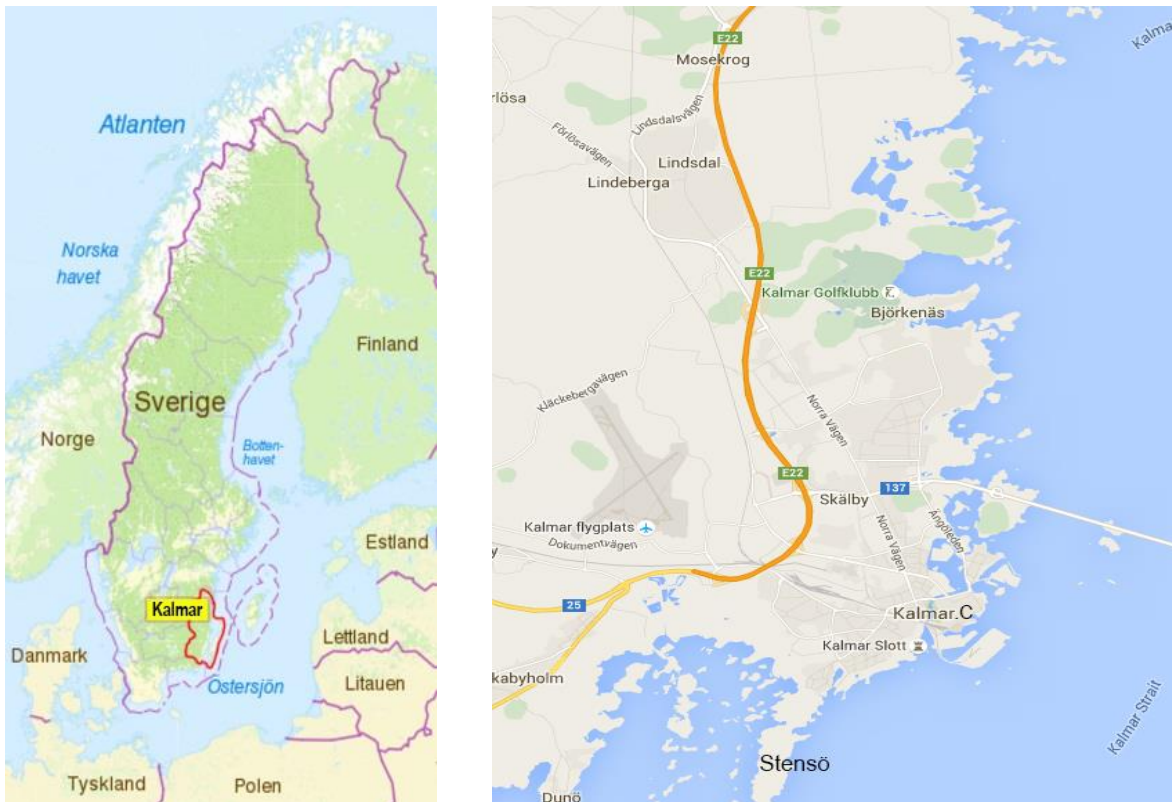


Fig. 3.1 Sveriges karta med fokus på Kalmar.

3.1 Dåtida Kalmar

3.1.1 Kalmar slott

Enligt Björn Pettersons *Arkeologisk undersökning och murverksdokumentation* (2000) byggdes Kalmar slott i slutet av 1100-talet under Knut Eriksson. Den första borgen uppfördes i form av en kastal med tjocka murar som med tiden, och under 1200-talet, förvandlades till en av Nordens starkaste befästningar (se bilaga 1). Det var även under denna tid som en ringmur, i form av en halvcirkel, byggdes färdigt och omfamnade staden och dess bygge, berättar Petterson. Lite senare under 1300-talet, minskades borgens betydelse som skydd i samband med Kalmarunionens bildande och förenandet av Sverige, Danmark och Norge (Petterson, 2000).

Slottet stod orört under den tiden, ända tills Gustav Vasa beslöt att föra upp ett vallsystem. Från mitten av 1500-talet ända fram till början av 1600-talet, var den tiden det tog för vällen att stå färdig (se bilaga 2). Borgen, med dess medeltida stil, fick samtidigt renoveras och en praktfull renässansprägel sattes på det hela (Petterson, 2000). Författaren pekar på att det var Vasakungarna som gav slottet det utseendet vi har idag (se figur 3.2).

I mitten av 1600-talet utgjorde slottet varken ett gränsskydd mot Danmark eller en förvarsborg. Slottet kom därmed att användas som bland annat

fängelse och brännvinsbränneri. Dock var byggandet av befästningarna inte klart förrän början av 1700-talet (Kalmarslott, 2016).

I början av 1800-talet började man se på slottet som en värdefull plats som alltid kommer att bära med sig en historia, fortsätter Petterson. Därför började man jobba med att förfina och återinföra skönheten till den kungliga borgen. Till och med fångarna fick föras bort till Kvarnholmen, där man byggde en anläggning med fängelseceller (Petterson, 2000). Idag är slottet, eller rikets nyckel såsom det kallas, en lockande destination för både lokala invånare och turister. Där upplever man och ser det som fortfarande finns kvar sedan 800 år tillbaka. Som besökare kan man ledas in i slottet, titta på före detta fängelset, delta i spökvandringar eller studera olika utställningar som berättar om viktiga händelser (Kalmar slott, 2016).



Fig. 3.2 Kalmar slott

3.1.2 Kalmarkriget

Kalmarkriget pågick mellan åren 1611-1613 när Kristian IV anföll staden och dess omgivning. Hans mål var att ta över Östersjöområdet och den rika handel som staden var känd för (Sundborg och Rosander, 2016). Borgarna drabbades hårt under denna period, särskilt när danskarna tog över Kalmar slott. Det var även efter en stor brand som staden förstördes helt. Efter Karl IXs död tog sonen Gustav II Adolf över ledningen. Han försökte flera gånger göra hårt motstånd och anfälla de danska trupperna (Danielsson, 2015). Det var inte förrän 1 år och 9 månader som kungarna slöt fred i Knäred, där Sverige ändå tvingades betala en lösensumma för att få tillbaka Älvsborg.

I *Kalmars historia i korthet* belyser Warringer et al. (2006) att området nära slottet betraktas därför som ett historiskt minne. Med djup på ca 1.5 m under marken och med omkrets på 400 m hittar man efterlämningar från krigstiden

och medeltiden, en sak som tvingar Kalmar kommun att vara extra försiktiga med ny bebyggelse över detta område.

3.1.3 Stadslivet och stadsplaneringen

Kalmars perfekta läge nära sundet stod som grund till landets ekonomiska och statliga tillväxt. Enligt Warringer et al. (2006) var sjöfarten början till handel som ledde till att flera olika exportvaror skeppades över Östersjön till närliggande länder, framför allt Hansestäderna i Tyskland. Bland dessa varor som exporterades hade man smör, skinn, tjära, virke och säd. Å andra sidan fick man kryddor, öl och vin importerade från världen (Blomkvist, 1992).

Borgarna, som var ungefär 3 000 i antal, levde i fred och skyddades väl med en mur och en vallgrav. De var sysselsatta med att bygga sina bostäder och försörja trupperna som bland annat krävde mat och kläder under deras långa besöksperioder (Warringer et al., 2006).

I *Stadsplanering i Sverige* (1993) skriver Åström om den tiden då stadens utveckling stod stilla, något som skedde efter att kontakten med Hansan bröts och handeln upphörde, men även i samband med Kalmarkrigets förstörelse av staden. Warringer et al. (2006) berättar att beslutet om att flytta stadskärnan från dåvarande läge vid Kalmar slott till Kvarnholmen, där det är idag, kom först år 1640 men förverkligas inte förrän år 1647. Till en början stod många som motståndare till idén men efter en stor brand som drabbade Gamla stans bönder kom man överens om att behovet till en bättre och säkrare plats för vistelse onekligen var behövlig (Warringer et al., 2006).

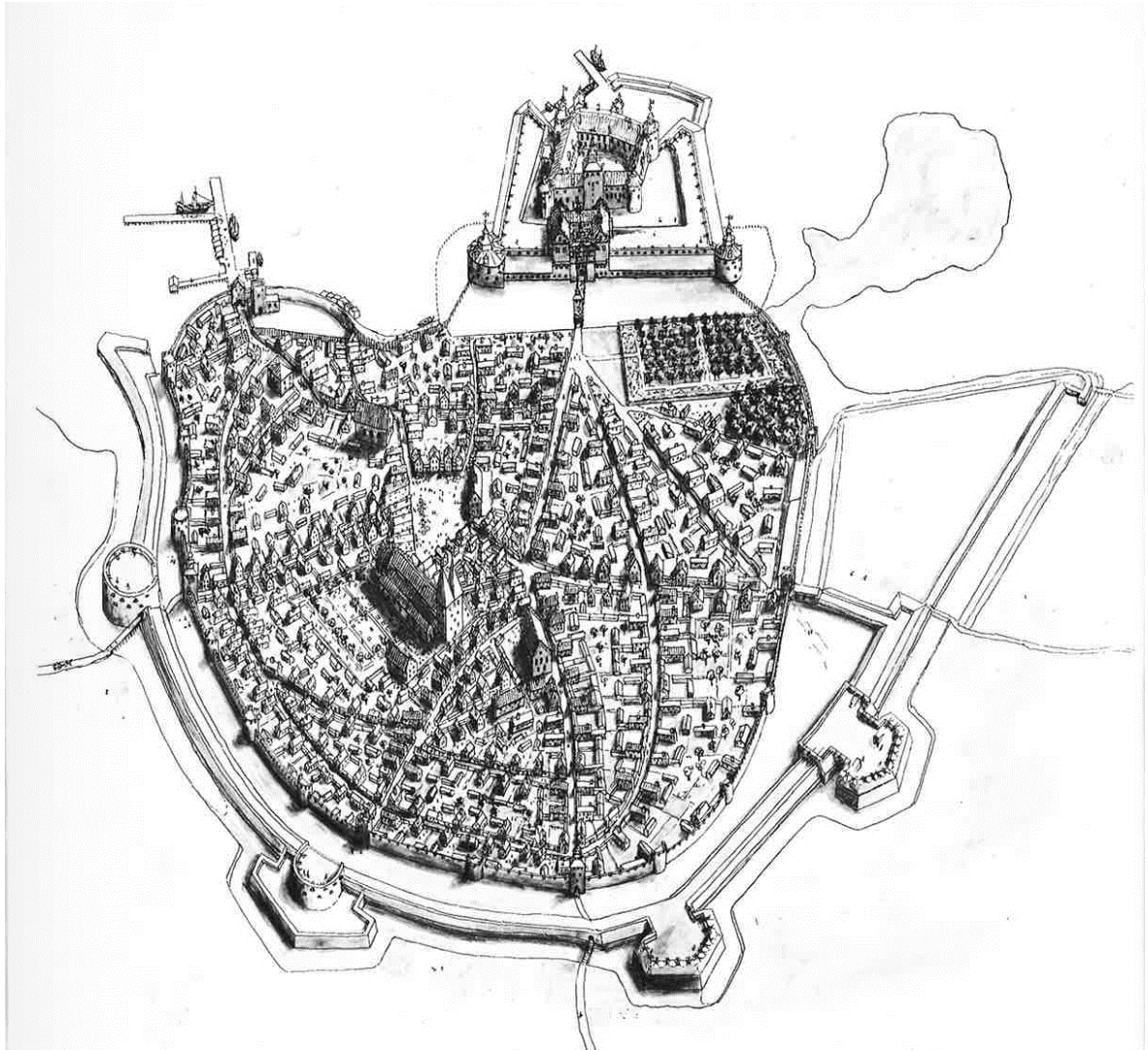


Fig 3.3 Perspektivbild över Kalmar i början av 1600-talet (Åkerlund, 1977).

Kalmar var under den tiden en stad med renässansprägel, menar författarna. Gatorna var raka och liknar till en viss de man går på idag. Bönderna byggde sina timmerhus av sten medan de med högre status utnyttjade en större areal där de levde i bekvämlighet (Warringer et al., 2006).

Vid slutet av 1600-talet började olika arkitekter briljera med sina skickligheter och utforma barockbyggnaderna som nu utmärker Kalmar. Bland annat syftar man på Domkyrkan och Rådhuset som framöver kom att kallas för Sveriges bäst bevarade byggnader (Warringer, et al., 2006).

Enligt Blomkvist etablerades järnvägen på senare delen av 1800-talet och transportnätet utvecklades avsevärt. Vägen mot industrialisering öppnades omedelbart, dock var Kalmar inte i sitt bästa skick, något som märktes på muren som nu hade delvis rasat, men även vallarna som sjönk ner i vattnet (Blomkvist, 1992). Man bestämde sig därför för att använda kronans mark till borgarnas nyttja, fortsätter Warringer et al. Detta frammanade i att promenadstråk planerades och grönområden började nu komma till synes.

Därefter kom det nya stadsbyggnadsidealet från England som förmådde stadsplanerare att göra plats för ytterligare byggnader som staden då var i behov för. Exempelvis byggde man nu skolor, kyrkor men också radhus och tillhörande trädgårdar (Warringer, Leidström & Magnusson, 2006).



Fig. 3.4 Kalmar stad år 1854 (Kalmar lexikon, 2016).

3.2 Kalmar idag

3.2.1 Befolkningen

Jämfört med medeltiden har befolkningmängden vuxit påtagligt, något som både beror på ökad inflyttning till kommunen och den minskade dödligheten, enligt Eriksson, utredningssekreterare i Kalmar kommun (2016). Statistiska centralbyrån visar att befolkningmängden för år 2015 beräknades till cirka 65 000 invånare. Det råder en stor åldersvariation bland befolkningen, enligt statistiken, vilket sätter krav på planeraren att försöka hitta en plats för alla i staden. När det gäller äldre personer som är över 65 år gamla är de 13 000 i antal, till skillnad från barn och unga mellan 5-24 år som upptar drygt 19 000 av hela befolkningen. Vuxna och arbetande å andra sidan med ålder mellan 25-64 år är den dominerande gruppen bland befolkningen med en ungefärlig siffra på 33 000 personer. (Statistiska centralbyrån, 2016).

3.2.2 Turism och friluftsliv

Regionförbundet i Kalmar län (2016) skriver att Kalmar, under sommaren, anses vara fjärde regionen i landet med störst gästnätter, inklusive utländska besökare. Enligt tillväxtverket och Svenska Centralbyrå (2016) visas en siffra på 2 750 000 övernattningar (både svenska och utländska) i bland annat hotell, vandrahem, camping, stugor och lägenheter. Samtliga besökare erbjuds, särskilt under sommaren, ett fantastiskt tillfälle att tillbringa soliga och sköna dagar i Kalmars mest livliga frilufts- och naturområden (Naturvårdprogram, 2016).

Både turister och stadsborna som bor 1,5 km bort från havet, avnjuter diverse olika strandknutna aktiviteter såsom fiske, bad, vandring och liknande. Kalmarsundsparken har, enligt Naturvårdsprogram, en badplats med sandstrand och brygga. Där har man möjlighet att sola och koppa av. En sak som utmärker denna plats och kanske lockar till sig mer folk, är den unika och klara utsikten mot Kalmar slott. I Slottsfjärden och i närheten av Kalmarsundsparken finns bland annat en damm, skrattmåskolonierna Långviken och Stensö (Naturvårdsprogram, 2016).

Den som besöker slottet kommer säkerligen att gå igenom stadsparken, en park som öppnades första gången år 1880, skriver Stjernfeldt i broschyren om *Kalmarsundsleden* (2012). Utformningen av platsen inspirerades av både romansk och engelsk stil, där en riklig och varierande natur ligger i fokus. Med sina unika och omväxlande zoner kom den år 1985 att officiellt väljas till Sveriges vackraste stadspark, enligt Stjernfeldt.

Långviken är belägen i södra delen om stadskärnan med en sträcka på endast 1,5 km. Där finns det strand med bryggor samt hopptorn. Området har även tillgång till beachvolleybollsplaner, dyk- och vindsurfmöjlighet där många klubbmedlemmar spenderar sin tid (Kalmar turistbyrå, 2016). Enligt Hermansson (refererad i Kalmars officiella besöksguide, 2015), landskapsarkitekt på samhällsbyggnadskontoret, är idrottsområdet det största av sitt slag i hela landet.

En bit från Långviken kommer man till Stensö som är ett känt och attraktivt grönområde med fribad av naturtyp (Naturvårdsprogram, 2016). Dessutom har ön ett motionsspår som varierar i sträcka mellan 2,5–3,2 km men ansluts även till Kalmarsundsleden som totalt är 83 km lång. Denna kan följas ända från den norra till den södra gränsen av Kalmar kommun (Naturvårdsprogram, 2016). Andra tillgängliga aktiviteter såsom cykling, camping och skogsvandring finns också i nära samband till området (Naturvårdsprogram, 2016).

En av anledningarna till varför Kalmar kommun åligger så stort fokus på friluftsområden är att man i tätorter har brist på liknande rekreationsområden, då marken där utnyttjas för bebyggelse istället för odling (Naturvårdsprogram, 2016).



Fig. 3.5 Friluftsområden nära Kalmarsundsparken.

3.2.3 Risken för havsnivåhöjning

Klimatet i Kalmar kommun är väldigt beroende av Östersjön som har en påverkan på temperaturen året om (Naturvårdsprogrammet, 2016). Enligt Laneborg (2011) skriver författaren i *Klimat i förändring* att årsmedelnederbörden antas öka med 5-10 % om 100 år, vilket ger en havsnivåhöjning på ca 100 cm. Detta beror till en viss del på att vattnet blir varmare och upptar därmed en större volym, enligt SMHI (refererad av Länsstyrelsen, 2016). Landhöjningen under kommande åren kommer att motverka detta och förändringar i strandlinjen kommer att synas först om 100 år (Laneborg, 2011). I Kungsholmsfort, som representerar den södra delen av Kalmar län dit Kalmar stad tillhör, är landhöjningen 1,4 mm/år. Enligt författaren kommer även skyfall och de häftiga regnperioderna att öka med 35%. Varje 1 cm nivåhöjning har en effekt på 1 m av stranden, menar Laneborg.

Många negativa konsekvenser i kustnära områden kan synas på grund av de ovannämnda klimatförändringarna. Infrastruktur som väg och järnväg kan drabbas av bland annat översvämningar. Lokaliseringen av nybygge måste också beaktas vid stadsplanering och bestämmelser av nya stadsplaner, särskilt med hänsyn till den ökade havsnivån (Laneborg, 2011). En av

anpassningsåtgärderna som länet har som förslag är att undvika byggandet vid vattnet och istället satsa på att bygga längre in på landet, tillägger Laneborg.

Nerheim och Södling skriver i *SMHI-rapport nr 66-Havsnivåerm i Kalmar län* (2014) att planer för stigande havsnivåer och översvämningsrisker avser det som händer i framtiden då för dagen, och 30 år framåt i tiden, är dessa förändringar osynliga. Författarna förklarar att Kalmar län ofta utsätts för höga vattenstånd. Detta sker till följd av stadens läge i södra Östersjön och dess exponering för lufttrycket och pålandsvindar som tvingar vattnet att skjutas upp mot kusten. Enligt författarna anses kraftiga vindar också ligga till grund för det höga vattenståndet när de trycker på vattnet i sundet.

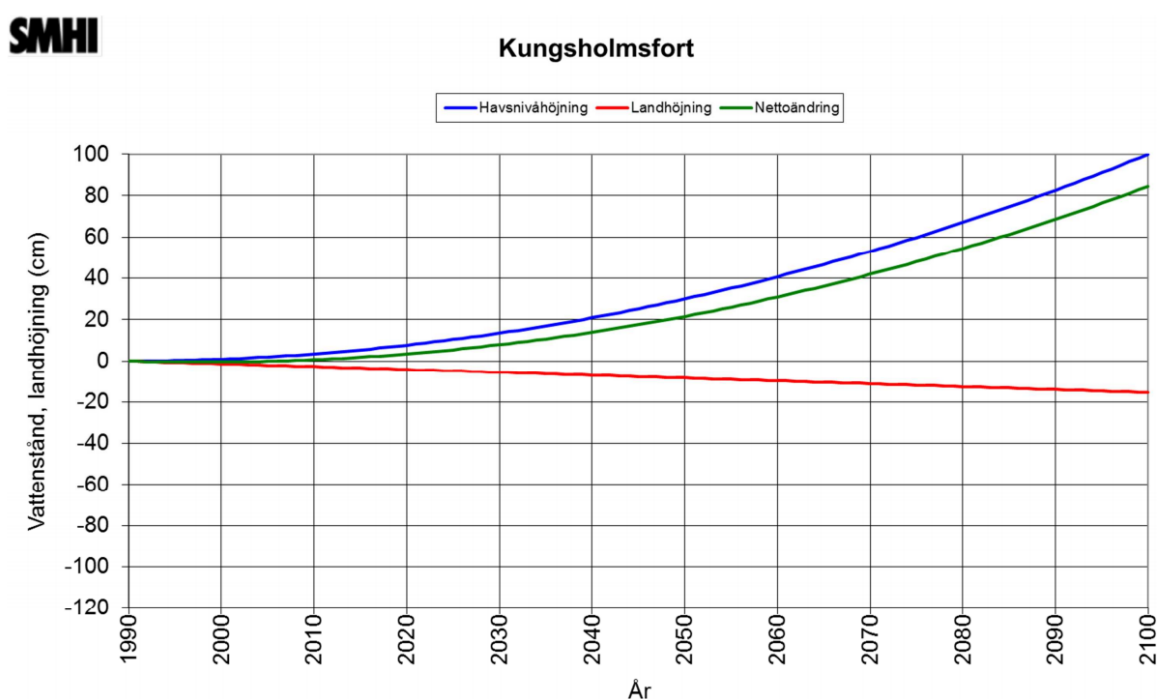


Fig. 3.6 Det framtida havsnivåståndet i södra Kalmar (grön linje).

3.2.4 Kalmarsundsparken

En stadspark, enligt Kalmar kommun, är ett grönt rum som med dess innehåll skapar en stadsbild och identitet. Den ska även erbjuda variationsrika aktiviteter och en trafiksäker och flexibel närbarhet för samtliga stadsbor (Grönstrukturplan, 2010). Dessutom ska parken spegla trygghet, säkerhet och bekvämlighet med en ordnad och god kvalitet (Grönstrukturplan, 2010).

Ett grönstråk kopplar samman tre stadsdelparker i Kalmar stad, nämligen Skälby, Berga strandpark och Kalmarsundsparken. Med sin unika och attraktiva placering är Kalmarsundsparken en av de mest besökta parkerna i Kalmar (Grönstrukturplan, 2010). Det var ju här de blodiga slagfälten och

krigen ägde rum mellan 1400-1600 talet, skriver Arenius i Barometern (2015). Flera arkeologer har varit på plats och skannat området i syfte att hitta historiska fynd såsom vapen, pilbågar, utrustning för krigssoldater och annat föremål man använde under slagen, enligt Arenius. Projektet kallades ”Slagfält Kalmar” och genomfördes efter att man hade hittat skelett nära havet när en ny brygga skulle sättas på plats, skriver författaren. Projektet utfördes under oktober månad i fjol och var arrangerad av både Länsstyrelse och Kalmar kommun (Kalmar kommun, 2015).

En del aktiviteter äger årligen rum vid Kalmarsundsparken, exempelvis hålls Kalmar International Sandsculpture Festival i parken, där konstnärer och talangfulla personer från närliggande länder brukar delta (Kalmar turistbyrå, 2016). Dessutom planeras hela sommaren för olika musikevenemang och folkfestivaler där flera kända artister uppträder, enligt Kalmar turistbyrå.

Folk tar sig till Kalmarsundsparken både från närliggande bostadsområden och Gamla stan, men på grund av Järnvägen, begränsas tillgängligheten till parken från bland annat Kvarnholmen, Malmen och andra områden norr om parken (Grönstrukturplan, 2010). För de zoner som ligger söderut utgör parken en länk mellan dem och centralen. Tillexempel kopplas Stensö och Långviken till Gamla stan genom Kalmarsundsleden som går igenom parken (Grönstrukturplan, 2010).

Kalmar kommun beskriver parken som ett öppet område med möjlighet till att bada, flanera och uppleva naturen. Redan år 2011 hade staden som mål i både den kommunövergripande översiktsplanen, den fördjupade översiktsplanen för Kvarnholmen samt utredningen om gång- och cykelstråket som genomfördes, att utnyttja Kalmars läge nära vattnet, dess kulturhistoria och det fina landskapet för att skapa ett rekreativstråk längs kusten, samtidigt som man ville öppna upp en ny möjlighet för folk att ta sig dit genom en bättre koppling mellan Kalmarsundsbadet och områden bakom Järnvägsgatan (Fördjupad översiktsplan, 2011). Kommunen lade därför 21 miljoner kronor på kustnära projekt med deadline på 3 år. Kalmar destination hade flera idéer och förslag på projekt för olika områden i Kalmar stad, och målet var att genomföra åtminstone två projekt per år, enligt Andersson (2012).

Sedan dess har man lyckats göra en långgrund badvik tillgänglig för barn och besökare att avnjuta sandens värme under de soliga sommarkdagarna (Kalmar turistbyrå, 2015). År 2014 byggdes även en 180 m brygga där man kunde bada med en fin och historisk utsikt över Kalmar slott, enligt Kalmar kommun (2013). Längs bryggan monterades sittbänkar, badtrappor och i änden fick man en mötesplats vid sundet (Kalmar kommun, 2013). Under tiden började

arbetet med att förbättra stråket som länkade badplatsen i Långviken tillsammans med Kalmarsundsbadet, skriver Kalmar Kommun.

Tanken med det hela var att staden inte endast blir en rastplats för turister och besökare som under sommaren väljer att bada i Öland, utan man skall kunna locka dem till att stanna kvar och istället njuta av stadens unika utbud, enligt Bengt Skoog och Åke Andersson, Destination Kalmar (2011).

3.3 Mikroklimat i Kalmar

Den starkaste vinden i Sverige kommer huvudsakligen från väst, något som gör väst och sydkusten mer utsatta för vindar än östkusten. Trots detta har staden haft en vindhastighet på 33m/s vid stormen Gudrun år 2005, enligt Ljungström i *Regional handlingsplan för klimatanpassning Kalmar län* (2010).

Vinden i Kalmar län kommer, på 100 års sikt, att öka, tillägger författaren. En vindhastighet på 20 m/s kommer i framtiden att förekomma dubbelt så ofta som idag (Laneborg, 2011). Gällande vattnets strömningar i detta område så förekommer det oftast en sydgående ström, dock är denna också beroende av vinden (Naturvårdsprogram, 2016).

3.4 Kommunens vision och mål

Framtida Kalmar lägger stort fokus på strategierna; Mer Kalmarsund, Mer Möre och Mer stadsliv, detta genom att först och främst utnyttja läget vid Östersjön (Översiktsplan, 2013). Enligt Kalmar kommun (2016) skall samhället bland annat ha växande integration och sammanhållning som ger möjlighet till alla personer, oavsett tillhörighet, bakgrund eller ålder, att påverka och utforma sina liv. Man strävar också att uppfylla invånarnas krav och önskningar genom ständiga förbättringar av den kommunala servicen. Därutöver skall man, med en god livskvalitet, kunna leva hållbart och miljövänligt (Kalmar kommun, 2015).

Staden är för tillfället en av landets mest besökta destinationer, och för att bibehålla detta arbetar kommunen med att kasta mer ljus på den kulturella och historiska sidan samt ge mer plats för idrotts- och kulturevenemang (Kalmar kommun, 2015). Enligt översiktsplanen vill man skapa nya och varierade stadsparker med annorlunda karaktärer, men även större grönområden som kan utgöra stadens lunga (Översiktsplan, 2013).

Enligt Kalmar kommunen har kultur- och fritidsförvaltningen (2016) en vision om att Kalmar de kommande åren skall kunna vara ”Nyckeln till rika upplevelser”. Samtidigt har några mål satts upp som kommunen ständigt jobbar för att uppnå. Enligt kultur- och fritidsförvaltningen skall Kalmar ”vara

en generös och nyfiken kultur- och fritidsstad samt ge både invånare och föreningsliv bästa förutsättningar till att uppleva en luftfylld, spontan och hälsofrämjande fritid”.

Metoder och nya planeringsunderlag för att skydda och vårda de kulturhistoriska områdena anses vara viktigt för att höja stadens status. Miljömålet God bebyggd miljö kan genom dessa åtgärder också uppnås, detta ansvar ligger främst på kommunen, länsstyrelsen och regionförbundet, enligt länsstyrelsens regionala åtgärdsprogram (2014)

När det gäller kusten och havet har kustmiljöföreningen också satt upp en plan för att förbättra kvaliteten på Östersjön och Kalmarsund, inte bara för den biologiska mångfalden men även för bad och fiske (Kalmar kommun, 2016). Olika insatser tillsammans med vattenförvaltningsförordningen kommer att göras för att vårda vattnet i området, enligt Länsstyrelsen (2014). Å andra sidan planerar man till att minska läckaget från marken som ger överskott på näringsämnen vilket resulterar i övergödning och algblomning i kustnära områden (Länsstyrelse, 2014).

Gång- och cykelvägar är en central del av Kalmars stadsplanering och man jobbar konstant med att bygga, förnya och främja trevliga stråk för medborgarna, enligt Eidrup (2015) i *Cykelbokslut 2015 och blickar framåt*. Med projektet Kalmar cykelstad arbetar kommunen för att öka cykeltrafiken genom att motivera folk till miljövänliga, effektiva och hållbara transportmedel, vilket också är ett mål för år 2016. Flera cykelparkeringar, belysta och säkrare cykelvägnät för att förhindra olyckor finns också med i översiktsplanen. Vissa vägar skall repareras och asfalteras medan andra behöver förses med nya vägmarkeringar (Eidrup, 2015).

Dessutom vill man knyta samman de större och mest besökta områdena med varandra, något som kollektivtrafiken ska medverka till genom tätare turer (Eidrup, 2015). Enligt översiktsplanen behöver man ta fram nya lösningar som motiverar folk att välja kollektivtrafiken samtidigt som man dämpar behovet av biltrafiken. Tillsammans med Kalmar Länsstyrelse jobbar kommunen för att öka antalet kollektivtrafikresenärer. Detta kontrolleras och mäts årligen i syfte att uppnå ett nytt mål varje år (Eidrup, 2015).

Vad gäller Kalmarsundsparken har kommunen som mål att förbättra parkens aktiviteter och sevärdheter. Vägar, parkeringsområden och sittplatser ska även förädlas och bearbetas för allas tillgänglighet (Grönstrukturplan, 2010).

4 Lägesanalys av Kalmarsundsparken

Kalmarsundsparken har besökts tre gånger under projektets gång, två tillfällen under vintertiden och den tredje under våren. Området har analyserats under besöken, även skriftligt vid senare tillfälle där djupare och längre diskussioner kunde hållas och övervägas. Nedan framförs det intrycket som erhållits vid det första besöket till området vars syfte var att studera och få en översiktlig blick över hur platsen och omgivningen ser ut, samt hur dessa förhåller sig till varandra.

4.1 Första intrycket av Kalmarsundsparken

Det första man lägger märke till, innan man tar sig in, är att samtliga närliggande vägar är någorlunda trånga, dystra och utgör ingen direkt koppling mellan parken, slottet och centralen.

Det finns inte en tydlig och välkomnande entré till parken. Från slottet kan man ta sig till parken genom en ramp som leder ner till slottets yttre gård nere i vallgraven och sedan upp till norra delen av området via en trappa. Både rampen och trappan är inte tillgänglighetsanpassade enligt Boverkets byggreglers krav. Den andra inofficiella vägen som man kan använda för att nå parken är via kyrkogården mellan gravplatserna.

En välorganiserad parkering med markerade fickor finns det inte vid parkens ingång, och det verkar som att befintliga bilar använder en remsa från parkens stora fotbollsplan som parkering.



Fig. 4.1 Parkerade bilar på Kalmarsundsparkens fotbollsplan.

En bit bort finns ytterligare en parkeringsremsa som precis är intill gatan och på andra sidan gatan hittas en begränsad parkeringsyta som säkerligen inte rymmer alla sommarens besökare.

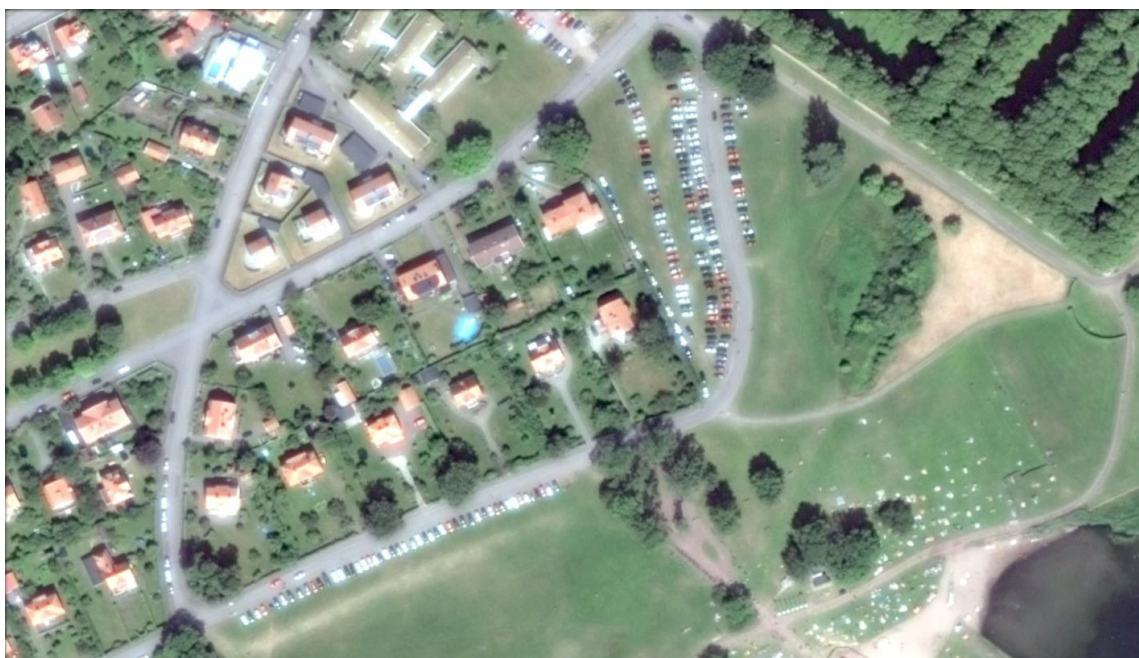


Fig. 4.2 Samtliga platser som används för parkering.

Som första intryck upplevs parken som kall, livlös och övergiven. Den värderika och historiska arkitekturen i omgivningen lyfter inte fram platsens betydelse och vikt som tidigare försvarsområde och slagfält. Som ny besökare är det därför svårt att veta vad olika zoner representerar särskilt då det varken finns informerande faktatavlor eller skyltar som ger upplysning om slagfältet och de danska kullarna.

Å andra sidan har vissa partier spår av tidigare aktiviteter såsom sandstranden med de efterlämnade sandhögarna och den stora fotbollsplanen precis mitt emot bostadsområdet. Andra större områden verkar däremot helt bortglömda och överksamma. Fysiska volymer saknas helt i området, förutom en liten glasskiosk och toaletter vid ingången.

Området framför havet, precis intill slottet, har en stor areal oberörd mark med svaga höjdskillnader, vilt växtliv och oönskad gräs. Vattnet där är heller inte badbart, på grund av en stor mängd stenar som ligger utmed den långgrunda brädden. Zoner med icke välskött vegetation och höga träd finns överallt, till och med i dessa partier som utgör parkens framsida.



Fig. 4.3 Ett av områdena i Kalmarsundsparken.

Inga tillgängliga möbler eller sittplatser syns i närheten, förutom Gustav Vasabänken som, enligt 24kalmar (2015), med sin längd på 222 m i fjol blev Sveriges längsta bänk. Denna finns längs med slottskyrkogårdens mur.



Fig. 4.4 Gustav Vasa -bänken.

De personer som besöker parken verkar tillhöra det närbelägna bostadsområdet. Dit kommer de för att promenera med sina hundar, jogga eller sitta vid Vasabänken med cykeln och vila under vårens kortvariga sol. En generell sak som kan påpekas är att åldern för dessa besökare låg över 25 år.

Varken lekande barn eller skolelever kunde observeras under samtliga studiebesök.

De inskränkta besökstillfällena gjorde det svårt för oss att analysera området klimatmässigt. Eftersom att parken endast besöktes under vintersäsongen upplevdes den mest som blåsigt med kyliga och obehagliga vindar. Tydligt utsätts parken för mycket sol under sommaren, men också för mycket vind på grund av närheten till havet och den hyfsat släta topografin. Den omgivande naturen bildade inget motstånd mot vinden, något som gjorde det svårt och obekvämt att vistas i parken under en längre period.

4.2 Folkets intryck av Kalmarsundsparken

För att komma närmare folket och få en antydning om det de tycker om platsen och hur den upplevs för dem, genomfördes 10 intervjuer med förbipasserande personer under samtliga besök. Dessa kommentarer som presenteras nedan är dock utvalda endast för fyra olika åldrar.

En 25-årig man tycker att det fanns flera gröna och öppna ytor i parken som skulle kunna användas för olika sorters aktiviteter där man kan umgås med familj och vänner. En motionsslinga hade också passat bra med tanke på att det är många motionärer som löper förbi. Idag är parken aktiv som mest under sommartiden, resten av året är den mindre omskött och därmed inte lika lockande, tillägger han. *"Det är synd att de den stora gröna marken inte har använts till fullo. Det finns ju gott om plats..."*.

En 43-årig mamma saknar en lekplats för sina barn, något som egentligen är självklart i en liknande stadspark. Barn ska inte behöva gå långt för att leka när det finns möjlighet för dem att göra det precis mittemot deras hem, tycker mamman. *"De som bor i närheten skulle också ha uppskattat om det fanns ett prydligt och fint område för picknick eller mindre utflykt. Vem gillar inte att spendera fikativtimmen ute i det gröna?"*.

Hos två äldre par, i 60-års åldern, riktas tankarna istället mot de rörelsehindrade. För deras skull behöver man anlägga fler tydliga och lättkomliga vägar som leder dem genom hela parken, men även ner till havet när det väl är dags för att bada, förklarar paren. *"Parken behöver pyntas med vackra rabatter, kanske sköna sittbänkar och flera ljusstolpar."*

Ett annat missnöje kommer från en 50-årig man, en av boende i området. Han tycker att parken inte har någon entydig parkeringsplats där alla bilar kan hänvisas till under sommarens intensiva besöksperiod. Den parkeringsremsa som idag finns jämte fotbollsplanen utgör både en fara för lekande barn och en bullerkälla för de boende, enligt honom. *"Det har ju hänt att bilar parkerar*

lite överallt när det blir överbelastning. Men såsom jag ser det ska inte en turistvänlig park ha sådana bekymmer."

Redan år 2011 hade folk problem med att parkera sina bilar när alla närliggande parkeringar blev fulla, enligt Barometern (2011). Många valde därför att parkera på gräsmattan i själva Kalmarsundsparken, då inga skyltar med parkeringsförbud var uppsatta. Trots detta fick många böter, något som ungdomarna blev missnöjda över. Enligt en intervju i Barometern tyckte ungdomarna att *"Om de hade märkt upp riktiga parkeringsrutor, lite tätare än vad det är nu, så skulle många fler bilar få plats."*

4.3 SWOT-analys

Innan arbetet påbörjades gjordes en analys över området, i syfte att ta fram ett bra underlag som kan användas vid planering av området. SWOT-analys används först och främst av företag och statliga organisationer men kan även tillämpas i mindre firmor och skolor (<https://www.mindtools.com/>, 2016).

Anledningen till valet av SWOT-analys är för att den alstrar en bra uppfattning om den aktuella situationen för att därtill kunna välja den bäst passande planen för kommande arbete. Namnet på analysen står för Strength, Weaknesses, Opportunities och Threats, vilket på svenska motsvarar Styrkor, Svagheter, Möjligheter och Hot (<http://www.almi.se/>, 2016). Områdets styrkor är sådant som man vill behålla, förbättra och lyfta fram. Här är det viktigt att man jämför sig med andra. Det som andra parker eller grönområden också har betraktas inte längre som styrka, utan snarare ett krav (www.mindtools.com).

Svagheter å andra sidan är brister, känsliga punkter eller allmänna nackdelar, det vill säga sådant som man behöver se upp med, förminska alternativt ersätta, enligt Stiftelsen Svensk Industridesign (2016). Både styrkor och svagheter kan förändras och påverkas positivt, till skillnad från möjligheter och hot. De sistnämnda handlar mer om externa faktorer och händelser i omvärlden som sker eller sannolikt kommer att hända (www.almi.se). Dessa händelser öppnar dock upp nya vägar och idéer till en fortsatt utveckling samt undvikande av framtida faror, något som området bör ta fördel av och utnyttja (Stiftelsen Svensk Industridesign).

Analysen går ut på att besvara ett antal frågor, som då utformas enligt den aktuella situationen. Dessa frågor kan ställas på följande vis (se Tabell 4.1) (www.mindtools.com).

Tab. 4.1 SWOT-matris

<p style="text-align: center;">Styrkor</p> <ul style="list-style-type: none">○ Vad har området för starka sidor?○ Vad är det unika och utmärkta med Kalmarsundsparken?	<p style="text-align: center;">Svagheter</p> <ul style="list-style-type: none">○ Vad har området för svaga sidor?○ Vilka saker kan parken bli bättre på?
<p style="text-align: center;">Möjligheter</p> <ul style="list-style-type: none">○ Vilka möjligheter erbjuder omvärlden?○ På vilket sätt kan man utnyttja möjligheterna och de starka sidorna inom planeringen av Kalmarsundsparken?	<p style="text-align: center;">Hot</p> <ul style="list-style-type: none">○ Vilka pågående eller framtida hot mot Kalmarsundsparken bör man reagera på?○ Kan svagheter/konkurrenter utgöra någon hot?

Efter diskussion kan en matris ritas upp och resultatet blir då, tillsammans med tidigare litteratur bakgrund och undersökning, en utgångspunkt till parkens planering.

4.4 Resultat av SWOT-analys

Nedan visas resultatet av SWOT-analysen med en matris på de besvarade frågorna. Svaren användes som underlag till områdesplanering och har på så sätt även fungerat både som inspiration och checklista för att följa upp och kontrollera att hänsyn har tagits till samtliga punkter (se Tabell 4.2).

Tab. 4.2 SWOT-matris för Kalmarsundsparken

Styrkor	Svagheter
<ul style="list-style-type: none">○ Tidigare slagfält och historiskt område○ Närhet till Kalmar slott○ Internationella festivaler○ Kalmarsundsleden går genom parken○ Koppling mellan närliggande friluftsområden och centrum	<ul style="list-style-type: none">○ Svåråtkomlig och icke tillgänglighetsanpassad○ Saknar kollektivtrafikservice○ Otydliga gång- och cykelleder○ Övergiven växtlighet och outnyttjade grönområden○ Brist på parkeringsplatser, belysning och utemöbler○ Upplevs som kallt och blåsig under de kalla årstiden
Möjligheter	Hot
<ul style="list-style-type: none">○ Ett av kommunens prioriterade och framtida mål○ Kan förverkliga fritidsförvaltningens vision om Kalmar stad som ”Nyckel till rika upplevelser”○ Ökad turism i Kalmar stad	<ul style="list-style-type: none">○ Öland och närliggande friluftsområden anses som konkurrenter○ Klimatförändringar som påverkar Östersjönsvattnet

4.5 Mikroklimatanalys

Kalmarsundsparkens placering nära kusten har en stor betydelse för mikroklimatet i området. Nämligen beror mikroklimatet på platsens geografiska läge. Breddgraden (latitud), längdgraden (longitud) och höjden över havet (altitud) avgör till stor del klimatet under året. Nedan visas fyra olika grafer som beskriver Kalmars klimat (se även bilaga 3).

4.5.1 Solstrålning

Figur 5.1 visar antal timmar för solstrålning i staden, vilket naturligtvis genomgår en stor variation under ett års intervall. Som längst skiner solen under juni månad med ett verkligt värde på 9,2 h/dygn. Den totala instrålade energin under juni är 21,3 MJ/m² per dygn. Under vintertiden, då himlen är täckt av moln, är solstrålningen som minst över området. December månad har lägst antalet timmar på 1 h/dygn. Den totala instrålade energin blir här 0,9 MJ/m² per dygn (se figur 5.1).

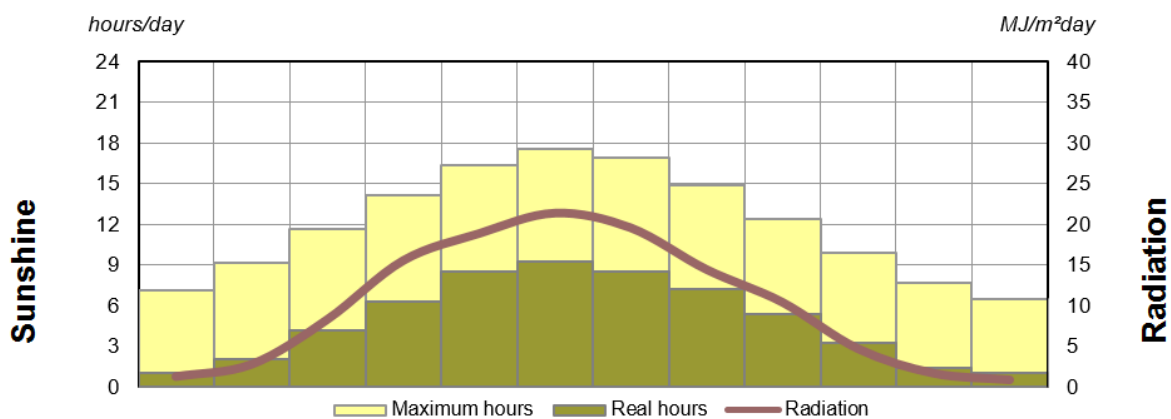


Fig 4.5 Solstrålningsdiagram.

4.5.2 Temperatur

Med tre olika grafer visas i figur 5.2 temperaturförändringen under året. Under sommartiden, särskilt under juli månad, ligger den högsta medeltemperaturen strax över 21° C samt ett minimum värde på 12,7° C. Medelvärde mellan dessa siffror blir 17,2° C. Temperaturen är som lägst under december och januari. Här blir det lägsta uppmätta dyngsmedelvärdet under januari månad 0,2° C (se figur 5.2).

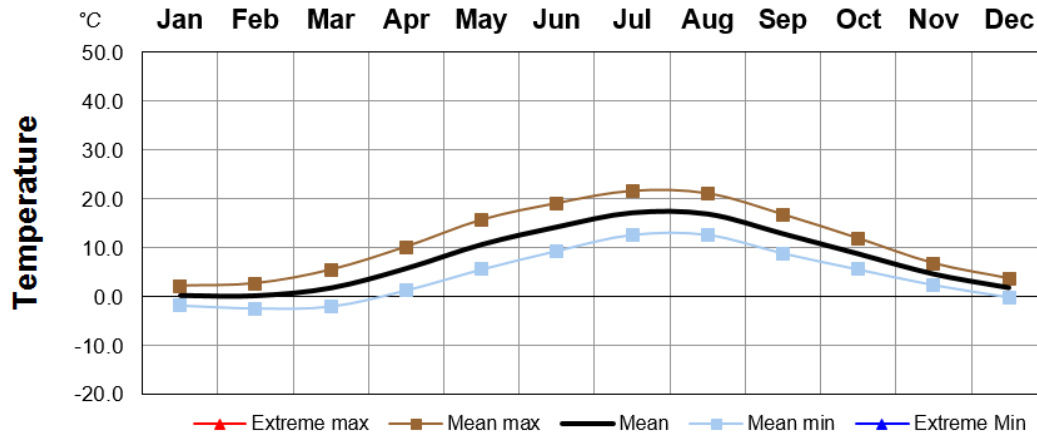


Fig. 4.6 Temperaturdiagram.

4.5.3 Relativa luftfuktighet

Enligt Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut-SMHI (2013) varierar luftfuktigheten, eller mängden vattenånga i luften, med årstiden och har en stor betydelse för hur vädret upplevs. Ett sätt att ange mängden vattenånga i ett visst område, med hänsyn taget till den aktuella temperaturen och mätnadsånghalten, är genom den så kallade relativa luftfuktigheten, RF som anges i procent (SMHI). På sommaren, när temperaturen stiger, ökar andelen vattenånga i luften, vilket gör att den relativa luftfuktigheten sjunker. Sålunda sker motsatsen under vintertiden. För Kalmar verkar det som att det inte sker några stora variationer i RF under en årsperiod, såsom figur 5.3 visar. Man har ett minimum medelvärde under maj månad med 73 % samt ett maximum medelvärde på 87 % under december (se figur 5.3).

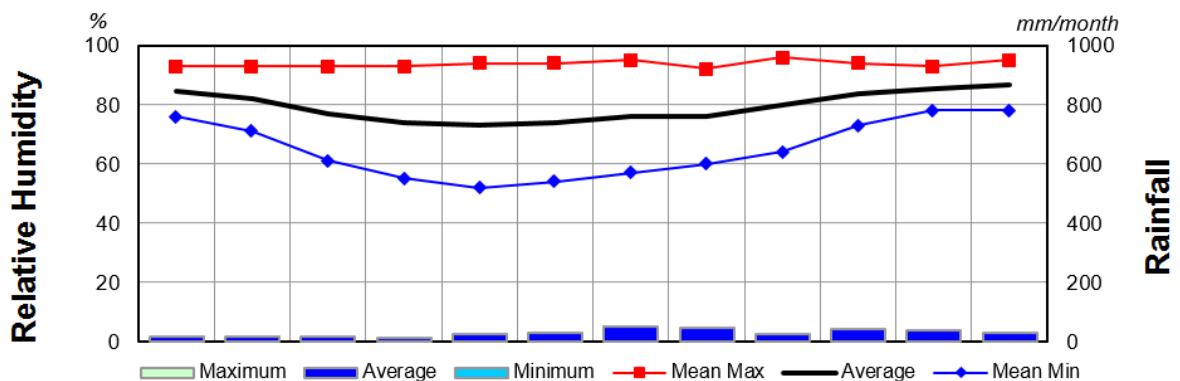


Fig 4.7 RF-diagram.

4.5.4 Vind

För att få en tydligare bild över vindsituationen har ett så kallat vindrosprogram, WRPlot, använts. Syftet med detta var att visualisera meteorologiska data till en mer specifik vindros som visar vindhastighet och vindriktning över ett visst område under ett helt år. Vindrosen i figur 5.4 visar att det blåser mest från syd med en dominerande vindhastighet på 3,6-5,7 m/s. Sydväst, väst och nord är andra betydelsefulla och dominerande vindriktningar som bör beaktas vid planering av Kalmarsundsparken då en maximal vindhastighet från väst kan nå över 11,1 m/s.

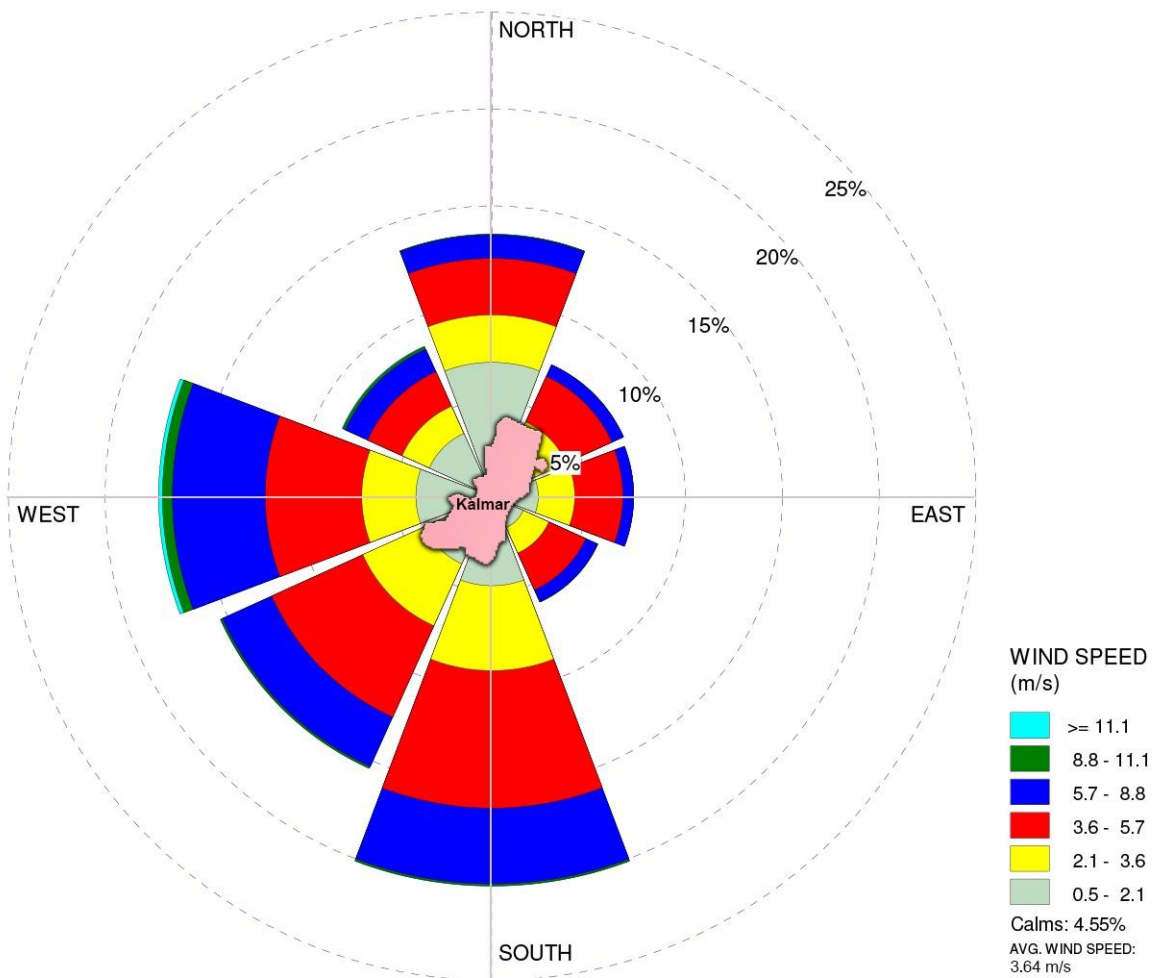


Fig. 4.8 Vindros för Kalmar stad över ett helt år.

5 Resultat - Utvecklingsförslag till Kalmarsundsparken

Förslaget i detta kapitel med kartläggning av utvecklingsidéerna syftar till att visa hur Kalmarsundsparken kan uppnå sin potential som ett historiskt, tillgängligt och attraktivt område. Nedan presenteras det erhållna resultatet från SWOT- och mikroklimat analysen som tillsammans bildar en grund för själva utformningen av Kalmarsundsparken.

5.1 Kalmarsundsparkens tillgänglighet

Förslag på en ny utformning av Kalmarsundsparken när det gäller trafikservice och tillgänglighetsanpassning presenteras nedan. Fokuset ligger på att sammankoppla Kalmarsundsparken med slottet och centralen, samt tillgängliggöra åtkomsten av kollektivtrafiken till området.

5.1.1 Kollektivtrafik

Området kommer att förse med en tillfällig sommarbusslinje. Stadsbusslinjen 401 ansluter Läckeby som ligger 17 kilometer norr om Kalmar och kör igenom Lindsdal och Berga till slutstationen Länssjukhuset, söder om Kalmar central. Den tillfälliga lösningen innebär att bussen ändrar sin nuvarande färdväg igenom Stensövägen, för att istället köra via Kungsgatan och stanna på Söderportsgatan där folk kan stiga av. Bussen kommer därefter att fortsätta sin resa igenom Drottning Margaretas väg för att återigen följa sin ursprungliga plan igenom Ståthållaregatan till Länssjukhuset. Vid återfärden tillbaka till Läckeby följer bussen samma planändring. Detta innebär att två temporära busshållplatser kommer att sättas på Drottning Margaretas väg.

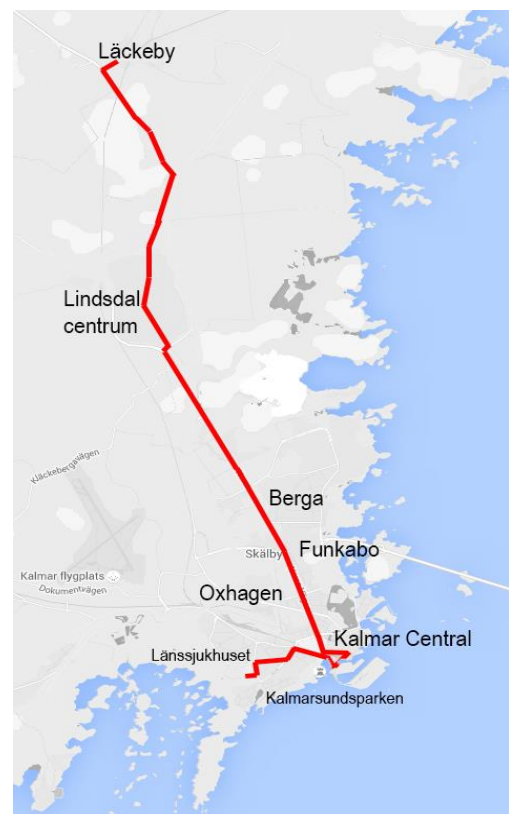


Fig. 5.1 Stadsbuss 401.



Fig. 5.2 Förslag på en tillfällig sommarbusslinje med en ny resplan.

5.1.2 Parkering

Kalmarsundsparken föreslås att få en parkeringsyta dit samtliga bilar nu kan hänvisas. Denna ligger längs Stensövägen mittemot den befintliga parkeringsarean, med plats för 59 personbilar (Gröna ytan, figur 5.7). Bilden nedan visar dock två andra genomförbara alternativ som går ut på att dra nytta av hela den outnyttjade markytan och omvandla den till en parkeringsyta med plats för antingen 181 eller 185 parkeringsplatser.

Ett annat förslag som inte bara gagnar Kalmarsundsparkens, slottets och kyrkogårdens besökare utan även det kringliggande bostadsområdet är att uppföra ett 2-plansparkeringshus (Svarta ytan, figur 5.3). Enligt förslaget upptar bottenplanet 56 bilar samtidigt som det finns möjlighet för ytterligare 66 bilar att ställas på övre planet.

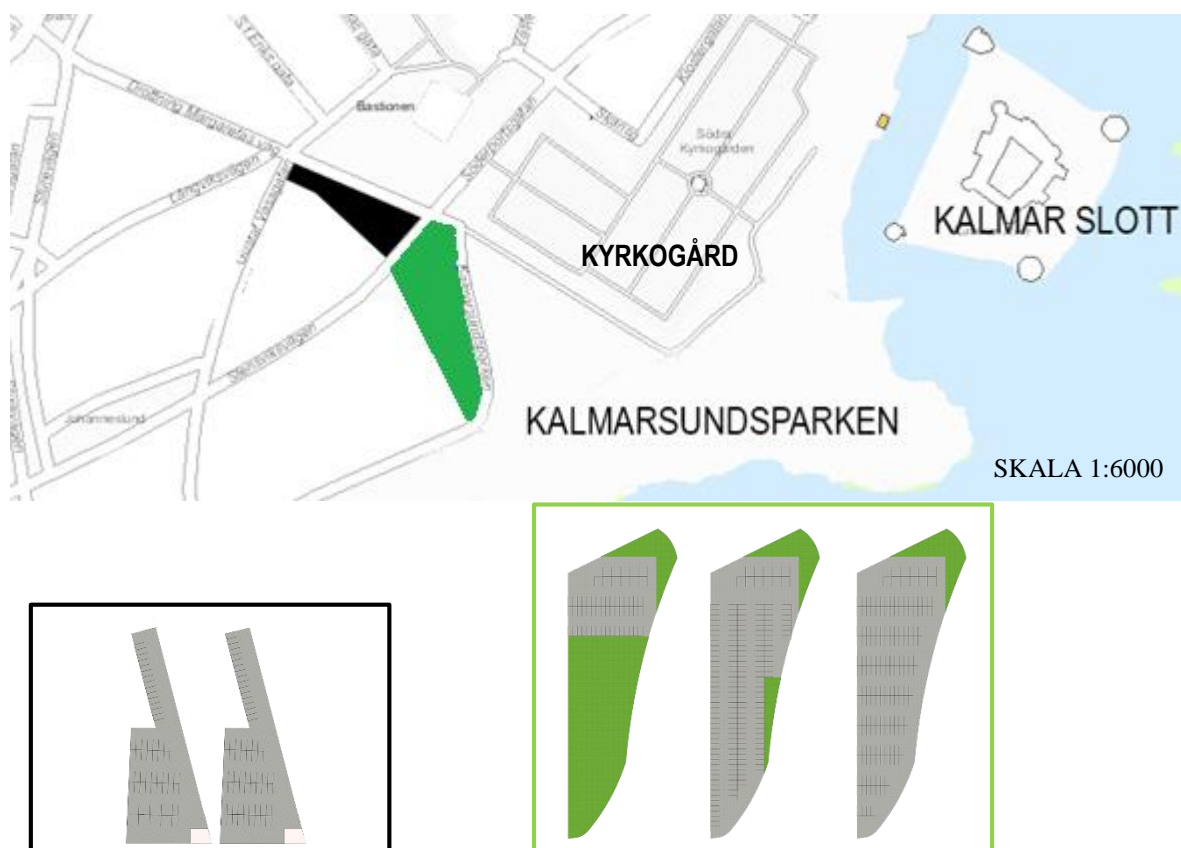


Fig. 5.3 Planlösningar för möjliga parkeringsplatser i skala 1:4000.

5.1.3 Cykelleder

För personer som cyklar föreslås en alternativväg att tillgängliggöras för dem. Lösningen ligger i att skapa en öppning i kyrkogårdens mur i syfte att inleda en cykelväg längs stenmuren som mynnar ut i den vägen där Vasabänken står. Därifrån kan man sedan välja att antingen cykla igenom parken eller också ta en yttre led som går bland trafik, vidare till Långviken och Stensö. För den delen kommer Kalmarsundsparkensvägen att anläggas med farthinder i syfte att sänka passerade trafikens hastighet till fördel för cyklister och gående.

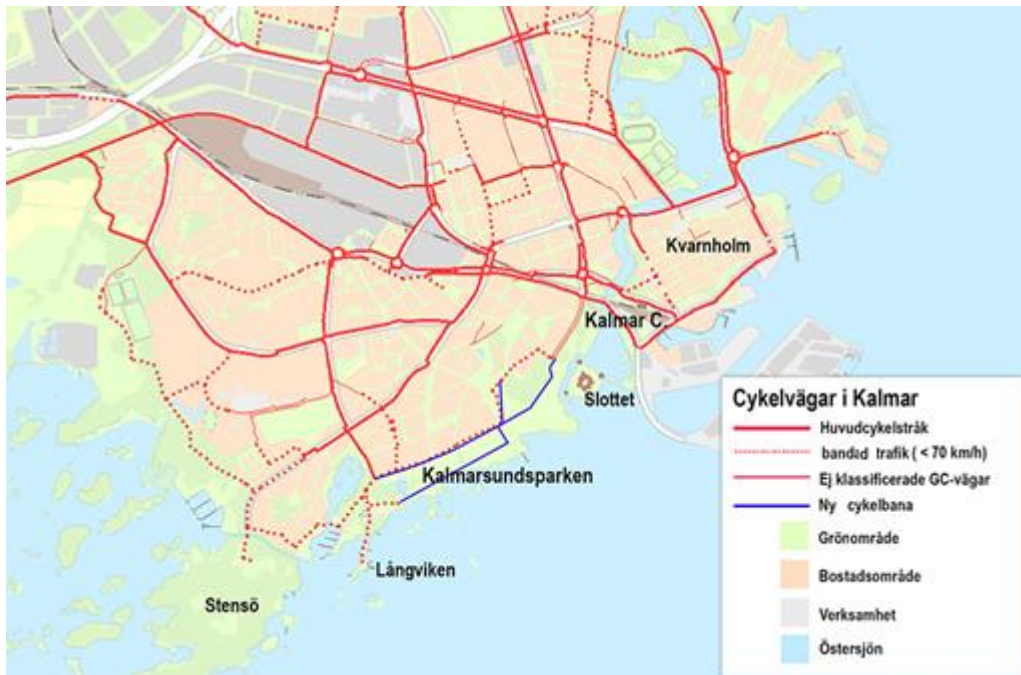


Fig. 5.4 Kalmars cykelkarta över de tillgängliga cykelvägarna.

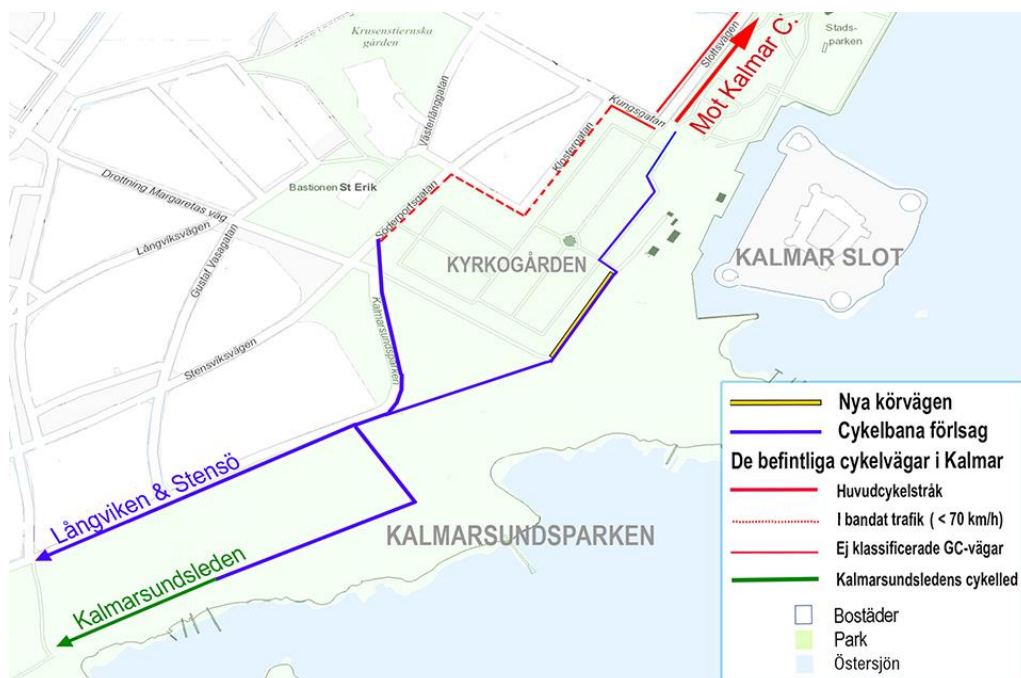


Fig. 5.5 Förslag på möjliga cykelbanor igenom Kalmarsundsparken.



Fig. 5.6 Perspektivbild med den nya cykelleden genom kyrkogården.

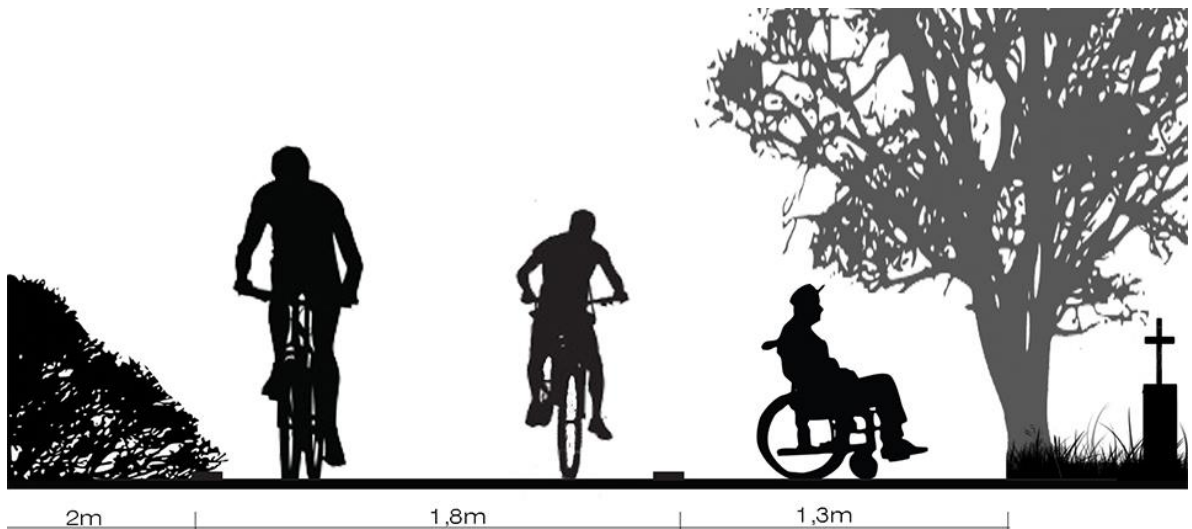


Fig. 5.7 Sektion på kyrkans nya cykelled med uträknade mått.



Fig. 5.8 Öppning i kyrkogårdens mur som visar närheten till slottets ingång.

5.1.4 Tillgänglighetsanpassning

Den befintliga rampen från slottets vallgrav upp till den norra delen av Kalmarsundsparken är inte direkt anpassad till personer med rullstol. En ny ramp som uppfyller BBR-krav verkar vara möjlig att tillämpa såsom bilden nedan visar. Genom ramp nummer 1 kommer rörelseförhindrade personer nu att lätt kunna ta sig ner till vallgraven och upp till parken genom ramp nummer 2. Den nya lutningen på rampen är mer anpassad till deras bekvämlighet. Därifrån kommer en rullstolanpassad led att länka dem vidare till ramp nr 3 med tanke på att marken där är lite upphöjd för att direkt komma till parken. Samtliga ramper kommer att utformas enligt kraven i Boverkets byggregler, det vill säga med lutning på 1:12 som minimerar fallrisken, 2 m långa viloplan där höjdskillnaden mellan dessa är 0,5m samt en bredd på 1,3 m (Boverket, 2015, 41). I övrigt är den uppmätta höjdskillnaden till markytan hos den första rampen är totalt 2 m medan hos den andra rampen är den 2,5 m.



Fig. 5.9 Planvy på 3 nya ramper och deras placering i skala 1:2000



Fig. 5.10 Illustration på ramp nr.2 från slottets vallgrav upp till Kalmarsundsparken.

5.2 Ny vision för Kalmarsundsparken

Insamlade fakta, litteratur förstudie och analysresultatet ligger som grund till detta utformningsförslag på Kalmarsundsparken. Enligt förslaget kommer parken att indelas i olika områden såsom bilden nedan visar. De krökta och svängda gångvägarna är till för att besökarens blickar skall vinklas mot hela parken och inte låsas fast mot en riktning. Vart och ett av dessa områden har en särskild aktivitet som riktar sig till en speciell åldersgrupp, men samtidigt välkomnar alla människor oavsett ålder, eller till vilken avsikt de är där. Att Kalmarsundsparken riktar sig till allmänheten och inte begränsas till en speciell grupp är något som upplivar parkens potential och vitalitet.

Tankar och förslag på möjliga byggnader som kan uppföras finns presenterade nedan, dock i stort sett utan bebyggelse. Detta med tanke på det kustnära läget som i framtiden kan visa på några negativa sidoeffekter för området, men särskilt för att bevara platsens historiska karaktär som tillsammans med Kalmar slott utgör stadens fasad. Därför har planeringen fokuserat på att utnyttja befintligt markområde och gjort det till en plats med variationsrika upplevelser.



KALMARSUNDS-PARKEN

KALMAR SLOTT

Kalmarsundsparken :

- Gränser
- Mur
- Skattön
- Triangel
- Parkering
- Amfiteater
- Entré
- Kiosk
- Tiarastrand
- Stunden
- Grillsvängen
- Lilla Kalmar -lekplats

Generellt :

- Bostäder
- Park
- Östersjön

Fig. 5.11 Förslag på den nya områdesfördelningen i skala 1:6000



Fig. 5.12 Planvy över Kalmarsundsparken med nya zoner i skala 1:6000

5.2.1 Parkens entré

En 9,5 m bred ingång med stenbeläggning och stenmur speglar en historisk karaktär. Utformningen av ingången syftar till att rymma så många bilar som möjligt, men även cyklar. Totalt finns det plats för 10 familjebilar samt 6 st. reserverade rutor för funktionsförhindrade. Längre in kommer det också att finnas utrymme för 20 motorcyklar att ställas samt plats för 182 cyklar att parkera på bägge sidor av ingången. På högersidan av entrén har man en passage för de som vill ta en genväg in till intill liggande området. Passerar man entrélinjen möter man Tiaran, det vill säga kronan, som leder vidare till en handfull olika aktiviteter.

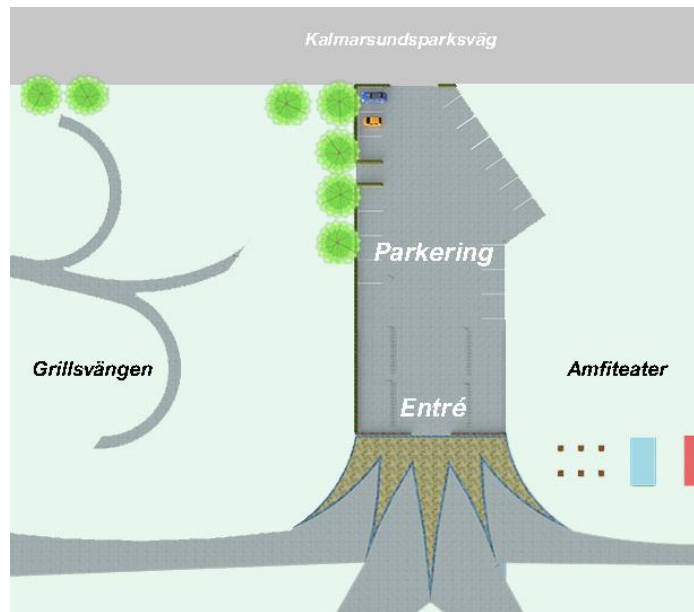


Fig. 5.13 Planvy över parkens nya entré som visar parkeringen och kronan i skala 1:1500

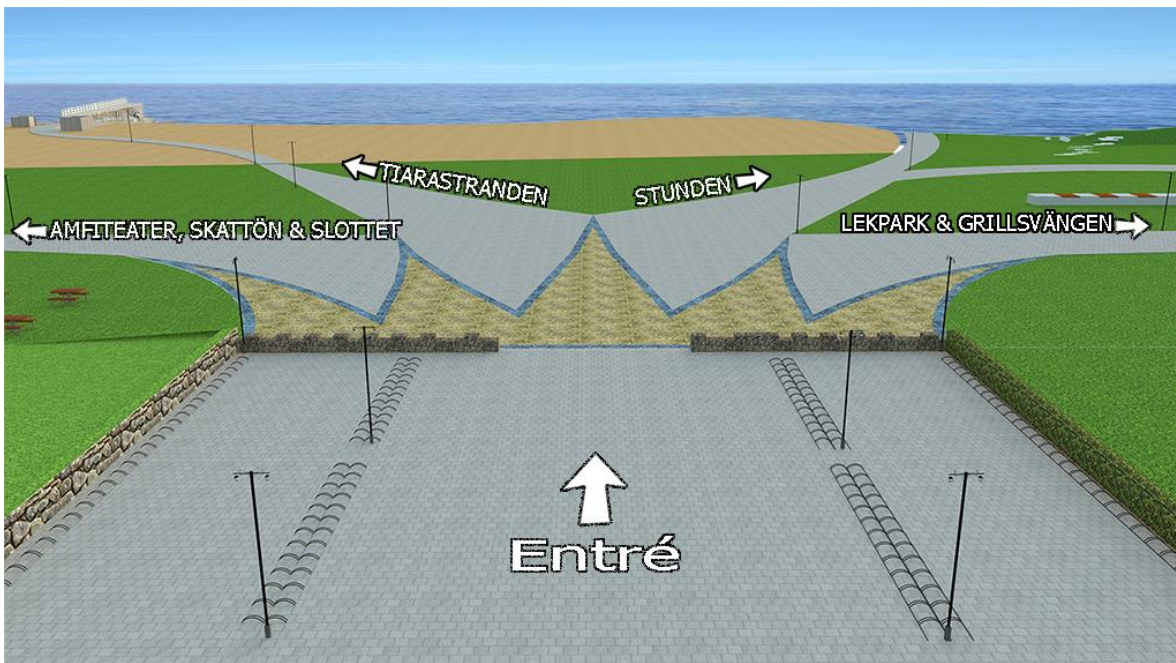


Fig. 5.14 Parkens krona som visar de nya gångleder till parkens områden.

5.2.2 Tiarastrand

Det första man lägger märke till när man står vid entrén är Tiarans strand. Markens stenbeläggning övergår här till en trögång ovanför sanden som leder till två framför varandra placerade omklädningsrum. På högersidan har man ett tillgänglighetsanpassat rum med dusch där personen fritt kan röra sig med en rullstol. Från rummet leds man sedan med hjälp av ett räcke till en ramp och vidare ner till havet. Vid sidan om finns det en lång träbrygga försedd med badtrappor och belysning. Två duschplattor finns också att hitta bredvid bägge rummen.

Tiarastranden kommer dessutom att erbjuda diverse havsaktiviteter för bland annat barn att leka med sand, ungdomar att spela beachvolleyboll, men även ett stort utrymme för andra att sitta och sola på den långgrundna viken. Detta vid sidan om den årliga Sandskulpturfestivalen som fortfarande kan ordnas här.



Fig. 5.15 Planvy över Tiarastrand, trögången och bryggan i skala 1:1500



Fig. 5.16 Illustration på Tiarastrand som visar de möjliga aktiviteterna.



Fig. 5.17 Kalmarsundsbadet med nya omklädningsrum och tillgänglighetsanpassad ramp.

5.2.3 Stunden

Stunden vid sundet är det andra området som Tiaran leder till. Innan man når själva området finns det möjlighet att ta några trappsteg uppför en backe för att sitta och njuta av havets utsikt. Å andra sidan kan man välja att följa vägen vidare till en träplattform. Här har man tillgång till ett flertal vilstolar att ligga i och koppla av en stund. Bakom dessa stolar finns det ytterligare långa sittbänkar med modern träbeklädnad som begränsar området mot cykelleden. Planterade träd finns till för att skydda mot vind och göra området behagligare.

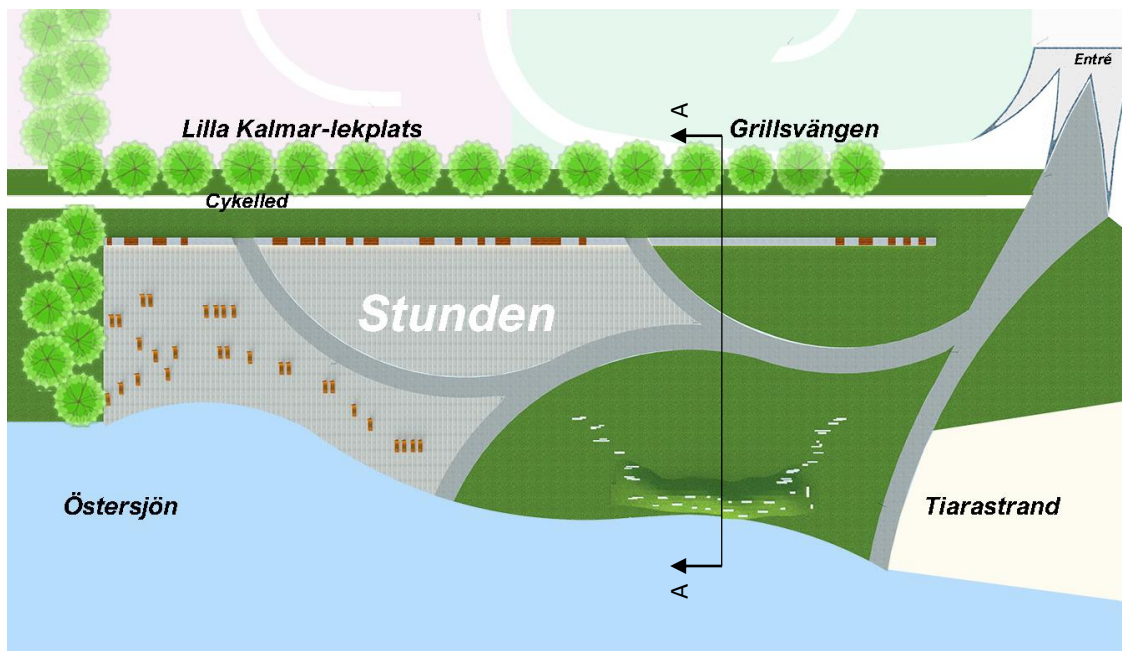


Fig. 5.18 Planvy över Stunden och parkens backe i skala 1:1500



Fig. 5.19 Trappsteg upp till Stundens backe med de utplacerade trappstegen.



Fig. 5.20 Stundens backe och utsikten mot slottet och havet.



Fig. 5.21 Sektion A-A genom Stundens backe.

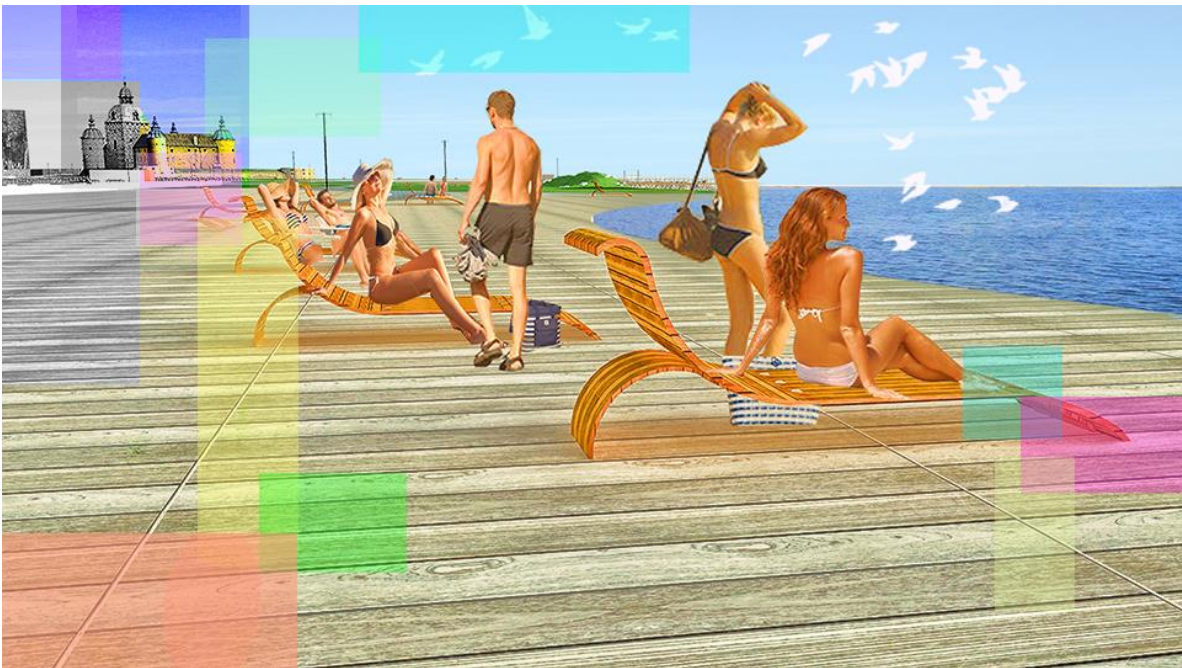


Fig. 5.22 Illustration över Stundens plattform och vilstolarna.

5.2.4 Lilla Kalmar - lekplatsen

Samma stråk som leder till Stunden tar besökaren vidare till lekplatsen, eller Lilla Kalmar, såsom det föreslås att kallas. Här kommer barn att tillbringa mycket tid och glädja sig med en rad olika lekar. Området i sig är indelad i tre partier där varje del har täckts med färgglada gummimattor och inretts med lekustrustning som passar målgruppernas behov. Först när gångleden svänger träffar man på ett mindre slott med tillhörande torn och borg. För att kunna förflytta sig i slottet har barnen till sin hjälp trappor, rutschkanor och broar. Framför borgen har Kalmars fartyg ankrat och fällt ned trapporna i väntan på sina resande. De runda gröna öarna i havet har en mjuk fyllning och kan därmed användas både som vilostation att sätta sig på eller också som hoppstation. Det andra delområdet har en annan karaktär då lekustrutningen som finns är av traditionella slag och lämpar sig till småbarn. Till dem har man satt lekbilar och tåg i parkens sandlåda, gungdjur, lekhus och traditionella gungor till de lite äldre. I ett hörn hittas barnsäkra och roliga tivolispeglar som förvränger spegelbilden. En mindre fotbollsplan är också anlagd i detta delområde. På andra sidan svängen finns den sista zonen med modernare lekustrutning som bland annat klätterpyramid, multiaktivitetsutrustning och hinderbana. Sittplatser och bänkar för föräldrar och vuxna finns utspridda runt om hela lekplatsen. Dessutom kommer det att finnas solskydd där det är lämpligt i de olika delområdena.

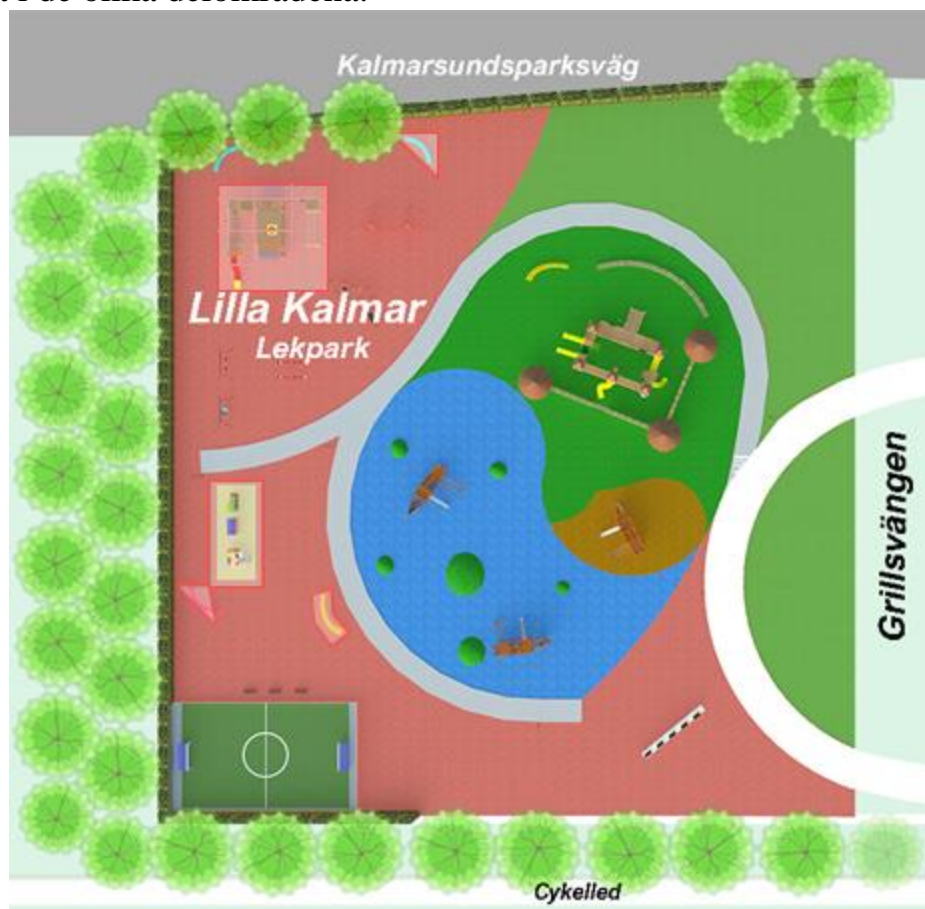


Fig. 5.23 Planvy över lekplatsen som visar de tre lekpartierna i skala 1:1000



Fig. 5.24 Illustration över Slottsområdet med möjlig lekutrustning.



Fig. 5.25 Illustration över det moderna lekområdet med klätterpyramid och multiaktivitetsutrustning.

Vissa av lekutrustningarna har försetts med en takskärm för att reducera solstrålning på de lekande barnen, speciellt under sommaren. (Se figur 5.25)

5.2.5 Grillsvängen

I området intill lekplatsen kommer det att finnas en familjevänlig grillzon, eller grillsväng såsom det kallas. Åtta utspridda grillplatser i form av en halvcirkel är placerade på en grusbädd. Runt ett vitt bord finns det en bekväm trässoffa med ryggstöd samt en enskild sittplats vid sidan om med extra avställningsyta. Under bordet har man ett ledigt utrymme som kan användas och själva grilllådan är uppställd en bit från bordet. Samtliga svängar är försedda med belysning, skräpkorgar och en lagom hög grön mur med en öppning mot parkens entré för att underlätta åtkomsten till området. Dessutom kommer både Grillsvängen och Lilla Kalmar att planteras med träd på några ställen runt om området.

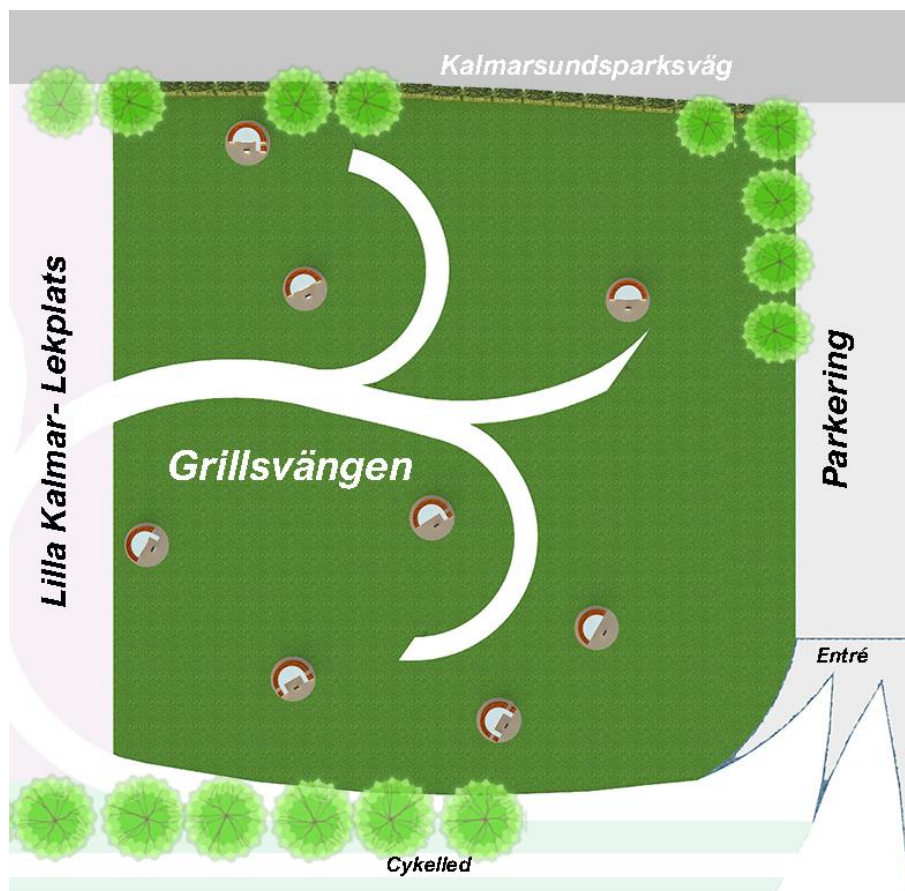


Fig. 5.26 Planvy över Grillsvängen med de utspridda grillplatserna i skala 1:1000



Fig. 5.27 Illustration över Grillsvängen som visar trädens placering.



Fig. 5.28 Illustration över grillplatsens utformning.

5.2.6 Amfiteater

Danska kullarna har utnyttjats till att skapa en amfiteater där åskådare sitter på trappstegslikt sittplatser riktade mot en scen. Det är där som de olika musik- och kulturevenemang kommer att äga rum. Upp till gräsläktarna kan rörelseförhindrade personer ta sig genom en ramp som är tillgänglig från en förbipasserande gångled. Mellan danska kullarna och scenen finns det ett stort gräsutrymme för folk att sitta eller stå på under större och folktätare konserter. På baksidan av scenen, och bredvid den befintliga glasskiosken, finns det plats att uppföra en restaurang/café och uteplats med utsikt mot slottet, havet och teatern.

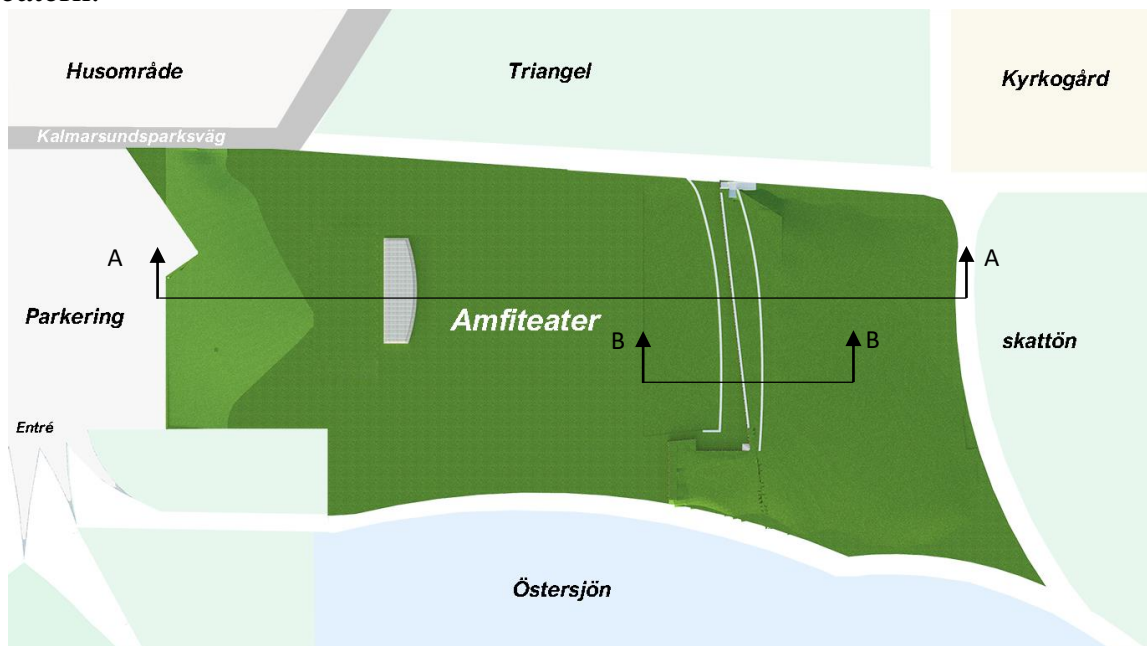


Fig. 5.29 Planvy över Amfiteatern, scenen och gräsläktarna i skala 1:2000



Fig. 5.30 Illustration över gräsläktarna och den Danska kullen (befintlig stenmur).



Fig. 5.31 Illustration över Amfiteatern.



Fig. 5.32 Sektion A-A genom Amfiteater.

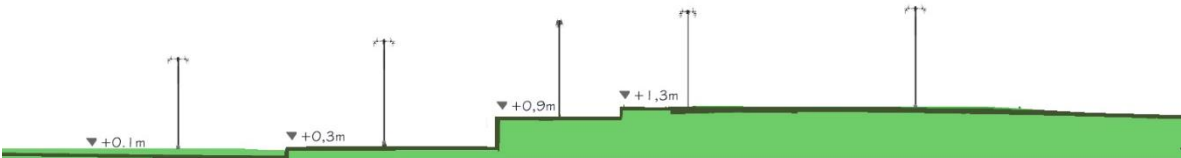


Fig. 5.33 Sektion B-B genom den danska kullen.

5.2.7 Triangeln

Slingrade och utsmyckade gångleder med färgglada blomrabatter planterade i blomornament. Det är vad triangeln består av. Denna unika gård är lättillgänglig från alla håll. Det går att promenera dit genom bland annat Stensövägen, några meter efter busshållplatsen, men även från Kalmarsundsparksvägen innan entréporten. kyrkogårdens besökare och folk som vilar vid Gustav Vasa-bänken har dessutom enkelt tillträde till gården. Samtliga gångleder inne i triangeln leder till en gemensam mötesplats som är en aning upphöjd från marken med enkla och djupa trappsteg. I centrum av denna upphöjning övergår gräsmattan till en markbeläggning av färgade stenar för att skapa ett kompassmönster.

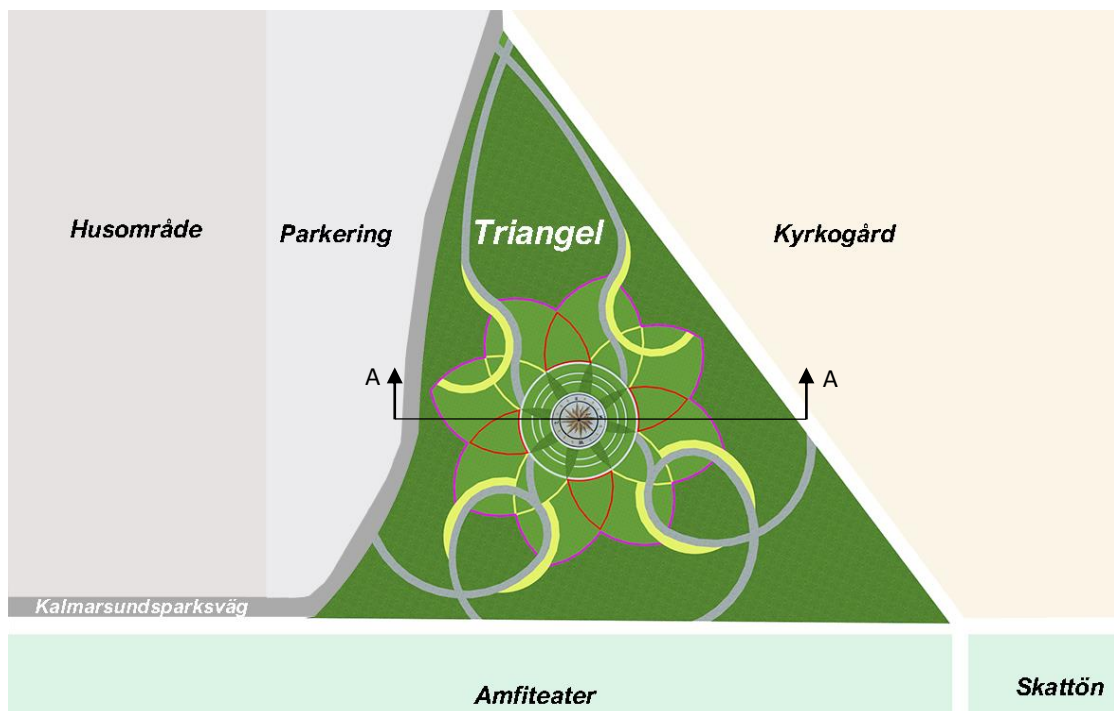


Fig. 5.34 Planvy över Triangeln och blomornamenten i skala 1:2000



Fig 5.35 Illustration över Triangelns mötesplats där folk kan sitta.



Fig. 5.36 Sektion A-A genom triangeln.

5.2.8 Skattö

Det sista delområdet iförslaget till Kalmarsundsparken är belägen mittemot Kalmarslott med lätt tillträde både från vallgraven och kyrkogården. Hit kommer folk för att njuta av slottets och havets utsikt samt den lugna och stillsamma stämningen som har fyllt platsen. En välskött gräsmatta ger möjlighet till att sola, ha picknick eller skingra bort tankarna med en bok. Valfriheten är stor då området inte är begränsad till en särskild aktivitet. Å andra sidan kommer området att smyckas med ett unikt konstverk vid båda sidor om den befintliga bågformade statyn *Sambandet*. Såsom figur 5.43 visar kommer verket att vara i form av bredvid varandra stolpade glastavlor. På dessa läser man slagfältets historia samt det som en gång i tiden ägde rum på den värdiga platsen.

Runtom Skattön finns utplacerade bänkar, belysningsstolpar och tillgänglighetsanpassade leder. En belyst motionsbana sträcker sig från Stensön och leder löpare till parken med vändpunkt i Skattön.



Fig 5.37 Planvy över Skattön i skala 1:3000



Fig 5.38 Illustration över Skattön som visar möjliga aktiviteter.



Fig. 5.39 Illustration över staty Sambandet och de nya kristalltavlor.



Fig. 5.40 Karta över den nya motionsslingan med koppling till Stensön.

6 Diskussion

Enligt Kommunens översiktsplan och grönstrukturplan har Kalmarsundsparken länge stått med bland målen för bättre stadsparker. Några åtgärder har gjorts genom åren men parken kan ännu inte klassas som ett av stadens mest turistattraktiva områden. Trots att det är ett välbesökt område så är parkens funktionalitet, tillgänglighet och service fortfarande inte dugliga för att uppfylla besökarnas behov. Detta har märkts både under intervjuerna med de boende i området samt i kommunala handlingarna såsom turist- och besöks guider där den inte listas som en av stadens sevärdheter. Som denna studie visar behöver inte parken bebyggas för att åstadkomma denna fullkomlighet, särskilt när det avsedda ändamålet är att lyfta fram Kalmar slott och inte överskugga det.

6.1 Kollektivtrafik

Den tillfälliga sommarbusslöningen kommer att underlätta stadsbornas åtkomlighet till Kalmarsundsparken, speciellt för folk som vistas i den norra delen av staden. Fördelen med busslinje 401 är att den inte bara kör igenom centralen utan också passerar gemensamma stationer där övriga stadsbussar också stannar (se bilaga 4). Med andra ord innebär detta att personer från andra trakter nu har ett tillgängligt alternativ att nå parken. Dessutom löser detta ett av kommunens mål om att stärka kopplingen mellan parken och området bakom Järnvägsgatan.

Anledningen till valet av Drottning Margaretas väg till bussens uppehåll är för att andra anslutande vägar i området inte är tillräckligt breda för en stadsbuss att stanna. Dels kommer bussen att utgöra ett hinder för bakomliggande trafik, och dels för de boende i området. Följden blir att ett flertal parkeringsplatser längs vägkanten, och särskilt nära korsningen, möjligtvis kommer att behöva flyttas. Orsaken är att det behövs mer plats för eventuellt möte mellan två bussar men även för de tillfälliga busshållplatserna.

Som tidigare nämnts minskar kollektivtrafiken antal bilar i området, vilket i sin tur reducerar parkeringsbelastning som länge har varit ett bekymmer för besökare. Å andra sidan har kommunen valfriheten att, om så önskas, tillämpa den föreslagna lösningen permanent och på så sätt också förverkliga ett av kommunens mål om att öka kollektivtrafikresenärer.

6.2 Parkering

En ny välutformad parkeringsplats där alla besökande bilar kan stå, löser ett mångårigt problem både för gästerna och områdesborna. Dessutom förblir vägen framför Kalmarsundsparken fri från parkerade bilar, då dessa har varit

en fara för lekande barn och förbipasserande cyklister. Därutöver kan man nu använda fotbollsplanens totala yta istället för att kapa av en remsa för bilar att parkera på. Parkeringen som kan användas av slottets besökare, kommer att dra mer uppmärksamhet till Kalmarsundsparken. Särskilt när folk kommer att kunna passera genom den för att nå slottet. På så sätt bidrar den till en bättre koppling mellan historia och nutid. Utöver detta utgör entrén också en liten del av parkeringsbelastningen och får därmed området att bli mer organiserad.

6.3 Cykelled och tillgänglighetsanpassning

Tanken bakom cykellösningen är att koppla ihop centrum, slottet och parken på ett smidigt sätt. Slottsbesökare får en snabb genväg genom kyrkogården, och eftersom att det är en ensidig allé som används, med en bredd på 3,5 m, så utgör inte det något större besvär för andra kyrkogårdsbesökare (se figur 5.7). När det gäller cyklisterna på Kalmarsundsleden kommer de att uppleva ett annorlunda grönstråk genom parken och blir möjligtvis lockade till ett kort uppehåll (se figur 5.6).

Den nya ramplösningen är utformad enligt BBR-kraven som Kalmar kommun följer. Den förstärker kopplingen mellan slottet och parken. Miljön upplevs mer på nära håll, något som den nya leden bidrar med, speciellt för rörelseförhindrade personer som nu slipper använda en trafikerad väg. Valet till placeringen av den tredje rampen som svänger bakom den befintliga muren och inte direkt leder till själva parken syftar till att skydda rörelseförhindrade personer från fallrisk, särskilt med tanke på markens nivåskillnad. Området får därmed en tryggare känsla för samtliga besökare.

6.4 Ny vision för Kalmarsundsparken

Fördelen med att ha två skilda gångvägar och omklädningsrum vid stranden är att det inte ska bli trångt, framför allt för rörelseförhindrade personer. Man skall varken behöva känna sig stressad eller hetsad vid rusningstiden då det är mycket folk på plats. Att stranden är jämlikt utformad med funktioner som uppfyller allas behov är en oundviklig förutsättning för en välfungerande badplats.

Namnet ”Lilla Kalmar” valdes efter lekparkens karaktär. Det lilla slottet speglar en historisk prägel vilket gör att även den roliga delen av parken förknippas med det gamla. Den påminner om dåtida Kalmar som enbart bestod av slottet och borgen. Å andra sidan kommer det riktiga stora slottet som barnen har en tydlig utsikt mot, och som inte av en slump kom att likna borgen som finns i lekplatsen, att väcka barnens nyfikenhet att vilja veta mer om det. De andra delområdena i lekplatsen som erbjuder en mångsidig variation med både traditionell och modern lekutrustning har som mål att

tillfredsställa alla barns behov med hänsyn till deras åldersgräns och intresse (se figur 5.23).

Tanken bakom grillsvängens placering i närheten av lekplatsen är för att föräldrar ska ha koll på sina lekande barn (se figur 5.26). Samtidigt bidrar en öppning i parkeringsmuren till en smidig förbindelse mellan grillplatsen och de parkerade bilarna, speciellt vid på- och avlastning av grillutrustning. I övrigt finns det en lagom hög grön mur som hindrar barn att springa över gatan. Avsikten med de runda grillplatserna är att erbjuda en modern funktion och utseende. Samtidigt ska de återskapa en historisk känsla av att samlas runt elden och tillaga mat. Under det runda bordet har man ett förvaringsutrymme för att hålla ordning på platsen och lägga undan sådant som är barnfarligt. Själva grillådan är uppställd en bit från bordet för att undvika olyckor.

En musikunderhållning är en förutsättning för människors nöje, något som amfiteatern kan bjuda på. Fokus här ligger i att lyfta fram parkens funktion och fånga besökarens uppmärksamhet. Kulturella evenemang är inte bara till för att dra mer folk till Kalmarsundsparken men också för att vitalisera gamla Kalmars känsla. Spelar man dåtidens musik fylls området med en historisk stämning, men det finns samtidigt möjlighet till nationella och lokala folkkonserter. Området kan utnyttjas till utbildningssyfte eller andra skolevent (se figur 5.29).

Både triangeln och skattön ger frid och fröjd till parkens besökare, men även ett utrymme att utföra egna aktiviteter. Speciellt i Skattön, området över ett historiskt och värdefullt fynd från krigstiden. Med tanke på att dessa områden nu bli mer tillgängliga kan de utnyttjas till bland annat temporära utställningsaktiviteter eller tävlingar som ordnas av allmänheten och gynnar både dem och staden som sådan.

Den nya statyn på skattön har valts att göras som delade glastavlor med hänsyn till vinden i området. En liten marginal mellan tavlorna på 10 cm försäkras deras stabilitet och minskar risken att de välts ned under blåsiga dagar.

6.5 Mikroklimat-vindskydd

Samtliga träd i triangeln kommer att behöva flyttas för att göra området tillgängligt, men i gengäld planteras de istället där de anses mer behövliga.

Med tanke på de dominerande sydliga och västliga vindar som både Grillsvängen och Lilla Kalmar utsätts för kommer dessa områden att omringas av träd som vindskydd (se Bilaga 5). Detta är för att den platta topografin i området inte kan användas som hinder mot vinden. Träden kommer först och

främst att gynna de lekande barnen och ger dem mer frihet att röra sig. Å andra sidan kommer de dämpa ned vindhastigheten som blåser mot Grillsvängen och därmed även förminska grillröken som möjligtvis kan dras bort mot bostadsområdet andra sidan gatan.

Solen kommer att bestråla hela Kalmarsundsparken och vara en av anledningarna till folkets besök till parken. Här erbjuds man stora gröna arealer för att sola och njuta av sommarens långa och intensiva soltimmar. Det är viktigt att det finns solskydd i form av skärmtak eller dylikt i lekplatsen som ger skugga åt barnen, särskilt under de varma soldagarna.

7 Slutsats

Syftet med detta examensarbete var att ge en bild på hur Kalmarsundsparken bör eller skulle kunna utvecklas, med hänseende till områdets kapacitet. Förslaget som presenteras fokuserar på att fullständigt utnyttja den potential som parken och närliggande områden har att erbjuda. Tack vare det unika läget kan parken bilda ett eget rum i staden där man frigör sina tankar och tolkar dem till rörelse eller begrundan.

Parken omsluter diverse utomhusaktiviteter som gynnar stadens åldersvariation. De tilltalar alla personers intresse, barn som vuxna, lokalbefolkning som turister. Detta har åstadkommit bland annat genom att utnyttja omgivningens natur och byggnation. Följaktligen har större fokus riktats på Kalmar slott och den obemärkta rollen som området spelat någon gång i tiden. Detta höjer inte bara platsens kulturvärde utan också attraktionskraften till parken.

Planeringen bör dessutom koncentreras på att förbättra åtkomligheten till sådana historiska områden. Härav följer utmaningen att genomföra detta utan att förstöra platsens karaktär. Nya gång- och cykelleder samt tillgänglighetsanpassade ramper bör anläggas då de kompletterar parken. Å andra sidan bör byggnationer inte prioriteras på denna plats, med anledning av att de skuggar det som finns befintligt och dämpar platsens rytm.

De ordnade aktiviteterna behöver inte vara verksamma hela tiden. Genom att ideligen arrangera kortvariga event, utställningar eller andra folkliga attraktioner fortsätter parken att vara aktiv och livlig.

Mikroklimatet kan begränsa planeringsmöjligheterna och användningen av parken. Det erhållna resultatet från mikroklimatanalysen visar att vegetation, nederbörd, vatten och vind bör studeras noggrant för att sedan anpassa utformningen av parken enligt dem. I detta arbete har åtgärder gjorts med hänseende till vind och solljus, dock kan flera insatser göras med anpassning till hav och nederbörd.

De framtagna förslaget kan leda till ett gott samarbete mellan Kalmar kommun och universitetet i syfte att implementera och förverkliga planeringen. Givetvis behöver ytterligare djupa studier göras innan man tar ett sådant steg för att täcka allt och ta hänsyn till sådant som detta arbete inte omfattat.

8 Referenser

8.1 Litteratur

Berglund, K., Sjöström, J. & Åström, B. 2004. *Hela staden – Från mellanrum till stadsrum*. Stockholm. Svenskbyggjtjänst AB.

Booth, L. (2010). *Coastal Urban Design*. Sarasota, FL.

Eidrup, T. (Red.) 2015. *Cykelbokslut 2015 och blickar framåt*. Kalmar. Kalmar kommun.

Gehl, J. (1999). Making room for people. I Nyström, Louise (Red.). *City and culture – Cultural Processes and Urban Sustainability*. Swedish Urban Environment Council.

Hermansson, C. 2015. *Kalmars officiella besöksguide 2015*. Kalmar Destination AB.

Kalmar kommun. 2011. *Fördjupad Översiktsplan för Kvarnholmen med omgivande vattenrum*. Antagen av kommunfullmäktige.

Kalmar kommun. 2013. *Översiktsplan*.

Laneborg, E. 2011. *Klimat i förändring-utmaningar och möjligheter för Kalmar län*. Länsstyrelse Kalmar län.

Lynch, Kevin. 2000. *The image of the city*. Cambridge MA: MIT Press.

Nyström, Louise (Red.). 1999. *City and culture – Cultural Processes and Urban Sustainability*. Swedish Urban Environment Council.

Olsson, K. & Nilsson, D. (Red.). 2014. *Det förflutna i framtidens stad – Tankar om kulturarv, konsumtion och hållbar stadsutveckling*. Lund. Nordic Academic Press.

Olsson, T., Rubin, H. & Bygg2forskningsrådet. 1998. *Människans Natur – det grönas betydelse för vårt välbefinnande*. Forskningsrådet Formas.

Planning Comission. 2009. *Urban Design Handbook*. City of Baton Rouge & Parish of East Baton Rouge.

Stjernfeldt, P. 2012. *Vandra och cykla längs Kalmarsundsleden*. Kalmar. Kalmar kommun.

Urban, Susanne. 2005. *Att ordna staden; Den nya storstadspolitiken växer fram*. Arkiv förlag/A-Z förlag.

Wiggins, Patrick. *Coastal Design Guidance*. North Ayrshire Council & Irvine bay.

Åström, K. 1993. *Stadsplanering i Sverige*. Stockholm. Byggförlaget.

8.2 Webbadresser

ALMI Företagspartner AB. *SWOT-analys*.

Tillgänglig: <http://www.almi.se/Kunskapsbank/Information-och-fakta/SWOT-analys/>

Hämtad: 2016-04-20

Andersson, T. 2012. *Kalmar satsar på kusten*.

Tillgänglig: <http://www.husbilhusvagn.se/nyheter/kalmar-satsar-pa-kusten-3891>

Hämtad: 2016-04-19

Arenius, E. 2015. *På jakt efter krigens hemligheter*. Barometern, 5 oktober.

Tillgänglig: <http://www.barometern.se/kalmar/pa-jakt-efter-krigens-hemligheter/>

Hämtad: 2016-04-18

Barometern. 2011. Badgäster riskerar p-böter.

Tillgänglig: <http://www.barometern.se/kalmar/badgaster-riskerar-p-poter/>

Hämtad: 2016-04-20

Blomkvist, N. 1992. *Lite om Kalmars historia*. Kalmarlän guide.

Tillgänglig: <http://www.kalmarlan.guide/lite-om-kalmars-historia/>

Hämtad: 2016-04-15

Boverket. (2015). *Regelsamling för byggande, BBR*.

Tillgänglig:

<http://www.boverket.se/globalassets/publikationer/dokument/2015/regelsamling-for-byggande-bbr-2015.pdf>

Hämtad: 2016-04-26

Danielsson, P. 2011. *Kalmarkriget*. Nybrokunskap.

Tillgänglig: <http://www.nybrokunskap.se/kalmarkriget-1611-1613-2/>

Hämtad: 2016-04-14

Eriksson, S. 2016. *Befolkning*. Kalmar Kommun.

Tillgänglig: <http://www.kalmar.se/Demokrati/stadsutveckling-och->

[samhallsplanering/Statistik/befolkning/](#)

Hämtad: 2016-04-15

Kalmar kommun. 2016. *Kalmars näringsliv i korthet.*

Tillgängligt: <http://www.kalmar.se/Naringsliv/Vara-tjanster/naringslivet-i-korthet/>

Hämtad: 2016-04-28

Kalmar kommun. 2015. *Kalmarsundsparken skannas efter historiska fynd.*

Tillgänglig:

<http://www.kalmar.se/Evenemang/?eventtid=1036079&occasionid=20418746>

Hämtad: 2016-04-18

Kalmar kommun. 2016. *Kultur- och fritidsförvaltningen.*

Tillgänglig: <http://www.kalmar.se/Demokrati/Organisation/Forvaltningar/Kultur--och-fritidsforvaltningen/>

Hämtad: 2016-04-16

Kalmar kommun. 2010. *Grönstrukturplan för Kalmar stad 2010.*

Grönstrukturen i Kalmar- Planeringsunderlag för Kalmar stad utifrån ett socialt och biologiskt perspektiv.

Tillgänglig:

http://www.kalmar.se/Kalmar%20kommun/Demokrati/Styrdokument/Samhallsplanering/gronstrukturplan_webb_bilagor.pdf

Hämtad: 2016-04-18

Kalmar kommun. 2013. *Ny brygga Kalmarsundsbadet.*

Tillgänglig: <http://www.kalmar.se/nyhetsarkiv/nyhetsarkiv-2013/ny-brygga-kalmarsundsbadet/>

Hämtad: 2016-04-19

Kalmar stadshistoria och Kommunikationsenheten Kalmar Kommun. 2015.

Viktiga Årtal inom Kalmars historia. Kalmar Kommun.

Tillgänglig: <http://www.kalmar.se/flytta-hit/upptack-kalmar/Historiska-artal/>

Hämtad: 2016-04-14

Kalmar slott. 2016. *Historien om Kalmar Slott.* Kalmar. Destination Kalmar AB.

Tillgänglig: <http://kalmarslott.se/besoek-oss/om-kalmar-slott>

Hämtad: 2016-04-14

Kalmar turistbyrå. *Kalmarsundspadet.*

Tillgänglig: <https://www.kalmar.com/sv/kalmarsundsbadet>

Hämtad: 2016-04-16

Kalmar turistbyrå. 2016. *Långviken*.

Tillgänglig: <https://www.kalmar.com/sv/langviken>

Hämtad: 2016-04-16

Kalmar turistbyrå. 2015. *Storsatsning på kustnära projekt*.

Tillgänglig: <https://www.kalmar.com/sv/kustnara>

Hämtad: 2016-04-19

Kalmar kommun. 2015. *Vision och mål*.

Tillgänglig: <http://www.kalmar.se/Demokrati/Vad-vill-vi-i-Kalmar/>

Hämtad: 2016-04-16

Ljungström, L. (2010). *Regional handlingsplan för klimatanpassning Kalmar län*. Länsstyrelsen i Kalmar län.

Tillgänglig: [http://www.lansstyrelsen.se/kalmar/SiteCollectionDocuments/Sv/miljo-och-klimat/klimat-och-energi/Klimatanpassning/Regional%20klimatanpassningsplan%20for%20Kalmar%20lan%20\(2\).pdf](http://www.lansstyrelsen.se/kalmar/SiteCollectionDocuments/Sv/miljo-och-klimat/klimat-och-energi/Klimatanpassning/Regional%20klimatanpassningsplan%20for%20Kalmar%20lan%20(2).pdf)

Hämtad: 2016-04-22

Länsstyrelse i Kalmar län. 2016. *Rekommendationer för strandnära byggnationer*.

Tillgänglig: <http://www.lansstyrelsen.se/kalmar/sv/miljo-och-klimat/klimat-och-energi/klimatanpassning/Pages/havsnivaforandring.aspx>

Hämtad: 2016-04-16

Länsstyrelse Kalmar län. 2014. *Hållbar utveckling och en god livsmiljö i Kalmar län- Regionalt åtgärdsprogram för miljö kvalitetsmål 2014-2020*.

Tillgänglig: http://www.lansstyrelsen.se/kalmar/SiteCollectionDocuments/Sv/miljo-och-klimat/miljomal/atgardsprogram_remisutgava_.pdf

Hämtad: 2016-04-16

MindTools. *SWOT Analysis – Discover new Opportunities, manage and eliminate Threats*.

Tillgänglig: https://www.mindtools.com/pages/article/newTMC_05.htm

Hämtad: 2016-04-20

Naturvårdsprogram i Kalmar kommun. 2016.

Tillgänglig: <http://www.kalmar.se/Kalmar%20kommun/Invanare/boendeochmiljo/miljoskudd/nv-npkk-beskrivande.pdf>

Hämtad: 2016-04-15

Nerheim, S., och Södling, J. (2014). *SMHI-rapport nr 66-Havsnivåerm i Kalmar län*.

Tillgänglig: [http://www.lansstyrelsen.se/kalmar/SiteCollectionDocuments/Sv/miljo-och-klimat/klimat-och-energi/Klimatanpassning/Bilaga%20SMHI-Rapport_2014_Kalmar_v1%20c%20\(2\).pdf](http://www.lansstyrelsen.se/kalmar/SiteCollectionDocuments/Sv/miljo-och-klimat/klimat-och-energi/Klimatanpassning/Bilaga%20SMHI-Rapport_2014_Kalmar_v1%20c%20(2).pdf)

Hämtad: 2016-04-22

Pettersons, B. 2000. *Kalmar Slott - Arkeologisk undersökning och murverksdokumentation*. Kalmar Läns Museum.

Tillgänglig:

http://www2.kalmarlansmuseum.se/1/10.0.1.0/1194/kalmar_slott_2002_5.pdf

Hämtad: 2016-04-14

Regionförbundet i Kalmar län. 2016. *Besöksnäring i Kalmar län*.

Tillgänglig: <http://www.rfkl.se/Verksamheter/besoksnaring/>

Hämtad: 2016-04-15

Skoog, B., & Andersson, Å. 2011. *Kalmarsund till Kalmar*. Destination Kalmar.

Tillgänglig: <http://docplayer.se/2186096-Kalmarsund-till-kalmar.html>

Hämtad: 2016-04-19

Statistiska Centralbyrå. 2016. *Kalmar kommuns befolkning*.

Tillgänglig: <http://www.scb.se/sv/Hitta-statistik/Statistik-efter-amne/Befolkning/Befolkningens-sammansattning/Befolkningsstatistik/>

Hämtad: 2016-04-15

Sundberg, U. & Rosander, L. 2016. *Kalmarkriget*. Nina Ringbom.

Tillgänglig: <http://historiesajten.se/krigsinfo.asp?id=11>

Hämtad: 2016-04-14

Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut-SMHI. (2013). *Luftfuktighet*.

Tillgänglig: <http://www.smhi.se/kunskapsbanken/meteorologi/luftfuktighet-1.3910>

Hämtad: 2016-04-27

SVID – Stiftelsen Svensk Industridesign. *SWOT-analys*.

Tillgänglig: <http://www.svid.se/sv/designprojektguiden/1-forberedelse/verksamheten/swot-analys/>

Hämtad: 2016-04-20

Tillväxtverket och Svenska Centralbyrå. 2016. *Boende- och inkvarteringsstatistik*.

Tillgänglig:

<http://www.tillvaxtverket.se/huvudmeny/faktaochstatistik/turism/boendeochinkvarteringsstatistik.4.3453fc5214836a9a472d94a1.html>

Hämtad: 2016-04-15

Warringer, G., Leidström, U. & Magnusson, G. 2006. *Kalmars historia i korthet*. Kalmar Stads hembygdsförening.

Tillgänglig: <http://www.kalmarlexikon.se/images/stories/pdf/kalmarhist060524.pdf>

Hämtad: 2016-04-14

WRPLOT (Version 7.0.0) (2011) [Datorprogram]

Tillgänglig: <http://www.weblakes.com/products/wrplot/?AspxAutoDetectCookieSupport=1>

Hämtad: 2016-04-25

24kalmar. 2015. *Kunglig glans när Sveriges längsta bänk invigdes*.

Tillgänglig: <http://24kalmar.se/2015/07/15/kungen-invigde-sveriges-langsta-bank/>

Hämtad: 2016-04-20

8.3 Bildkällor

Fig 3.1 a

Lantmäteriet. 2016. Sveriges karta.

Tillgänglig: <https://kso.etjanster.lantmateriet.se/>

Hämtad: 2016-05-02

Fig 3.1 b

Google Maps. 2016. Kalmars karta.

Tillgänglig: <https://www.google.se/maps/place/Kalmar/@56.6874405,16.2569157,12z/data=!3m1!4b1!4m5!3m4!1s0x4657cc1ca778251b:0x400fef341e49060!8m2!3d56.6634447!4d16.356779?hl=sv>

Hämtad: 2016-05-02

Fig 3.2 a

Thomas Jeansson Photography. Kalmar slott.

Tillgänglig: <http://www.ftj.se/tablet/arkivbilder-kalmar-slott.html>

Hämtad: 2016-05-02

Fig 3.2 b

Bridgen, M. 2005. Castle at Kalmar. Flickr.

Tillgänglig: <https://www.flickr.com/photos/64987308@N00/34918131/>

Hämtad: 2016-04-20

Fig 3.3

Åkerlund, H. 1977. Kalmar i medeltid och Vasatid.

Fig 3.4

Kalmar lexikon. 2016. AA Gamla staden.

Tillgänglig: <http://kalmarlexikon.se/a>

Hämtad: 2016-05-01

Fig 3.5

Google Maps. 2016. Kalmar - Ortofoto

Tillgänglig:

<https://www.google.se/maps/place/Kalmar/@56.656759,16.3492569,725m/data=!3m1!1e3!4m5!3m4!1s0x4657cc1ca778251b:0x400fef341e49060!8m2!3d56.6634447!4d16.356779?hl=sv>

Hämtad: 2016-05-02

Fig 4.2

Google Maps. 2016. Kalmarsundsparken - Ortofoto

Tillgänglig:

<https://www.google.se/maps/place/Kalmarsundsparken,+392+47+Kalmar/@56.6541429,16.338696,725m/data=!3m2!1e3!4b1!4m5!3m4!1s0x4657d3d46a439e27:0x77ad89a0776ac67a!8m2!3d56.654466!4d16.3408584?hl=sv>

Hämtad: 2016-05-01

Fig 5.1

Google Maps. 2016. Karta över Kalmar stad

Tillgänglig:

<https://www.google.se/maps/place/Kalmar/@56.656759,16.3492569,725m/data=!3m1!1e3!4m5!3m4!1s0x4657cc1ca778251b:0x400fef341e49060!8m2!3d56.6634447!4d16.356779?hl=sv>

Hämtad: 2016-05-03

Fig 5.2

Google Maps. 2016. Kalmarsundsparken

Tillgänglig:

<https://www.google.se/maps/place/Kalmarsundsparken,+392+47+Kalmar/@56.6541429,16.338696,725m/data=!3m2!1e3!4b1!4m5!3m4!1s0x4657d3d46a439e27:0x77ad89a0776ac67a!8m2!3d56.654466!4d16.3408584?hl=sv>

Hämtad: 2016-05-02

Fig 5.40

Kalmar kommun-GIS. 2016. Kalmarsundsparken

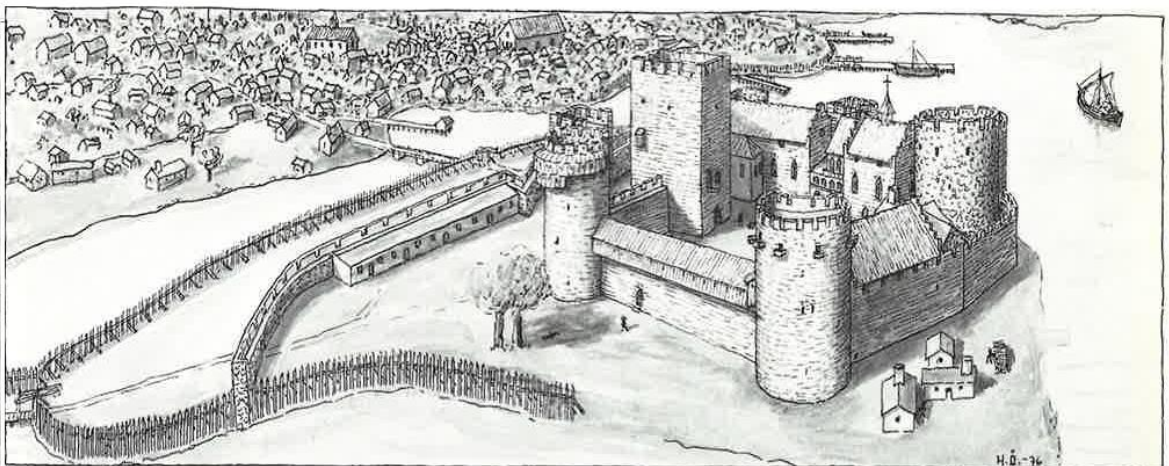
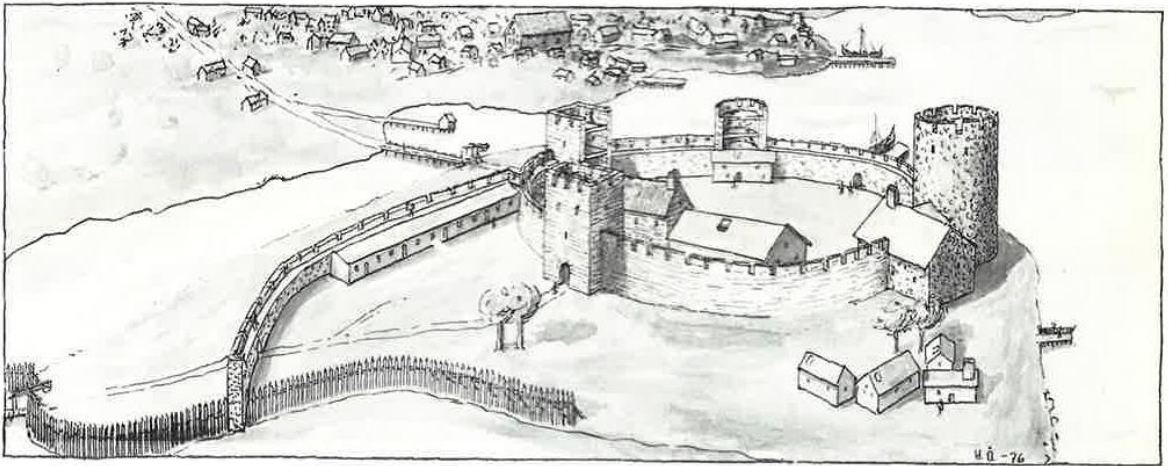
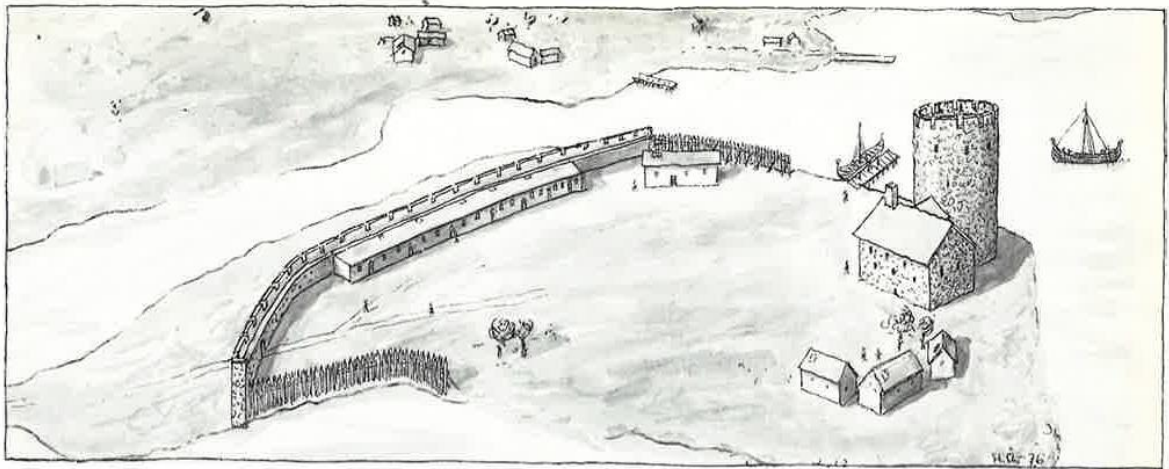
Tillgänglig: <http://gis.kalmar.se/priolista/>

Hämtad: 2016-04-20

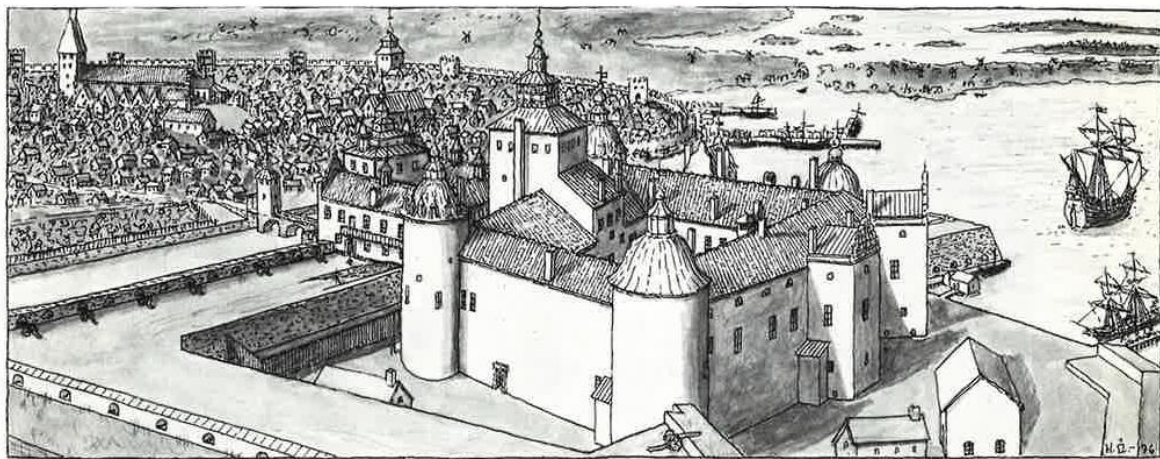
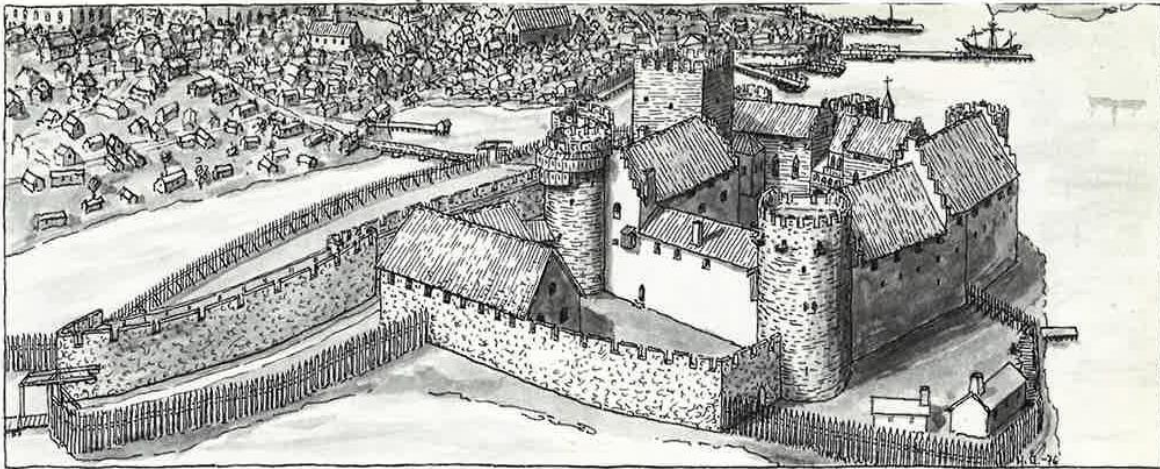
Övriga fotografier och illustrationsbilder är våra egna.

Bilagor

Bilaga 1: Äldsta Kalmar och ringmuren



Bilaga 2: Perspektivbild av utveckling av Kalmar Slott



Bilaga 3: Väderanalys i Kalmar

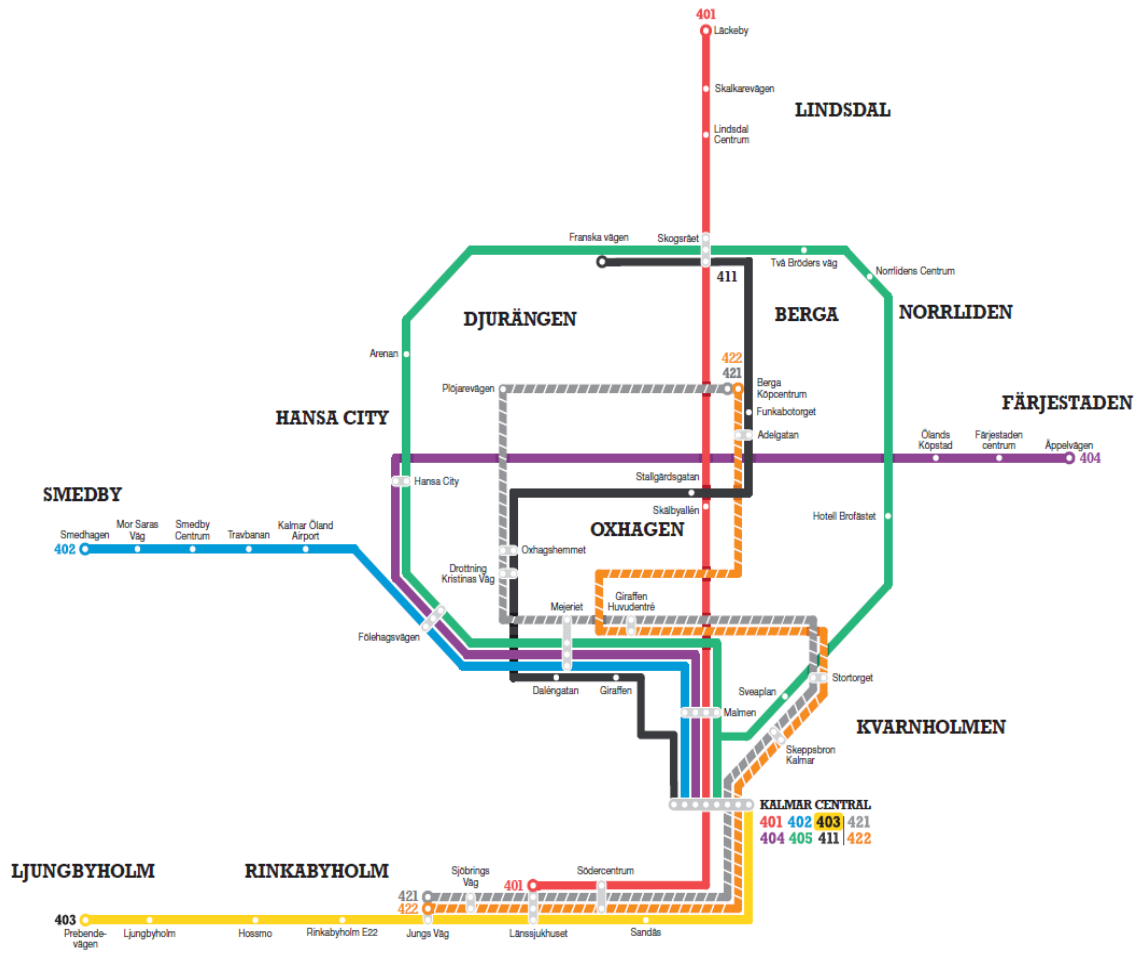
Kalmar airport

Source: Meteonorm, v. 7
Temperature period: 2000-09
Radiation period: 1991-2010

Latitude: 57 N
Longitude: 16 E
Altitude: 17 m

	Jan	Feb	Mar	Apr	May	Jun	Jul	Aug	Sep	Oct	Nov	Dec
Sunshine duration (h)	1.0	2.0	4.2	6.3	8.5	9.2	8.5	7.2	5.4	3.2	1.4	1.0
Solar radiation (MJ/m ² day)	1.3	2.8	8.3	15.5	18.8	21.3	19.5	14.4	10.4	4.7	1.7	0.9
Temp, mean max (°C)	2.2	2.7	5.5	10.2	15.7	19.1	21.6	21.1	16.8	11.9	6.8	3.7
Temp, mean min (°C)	-1.8	-2.4	-2.0	1.3	5.6	9.4	12.7	12.7	8.9	5.6	2.4	-0.1
Precipitation, average (mm)	17	16	16	14	24	28	52	46	24	44	37	29
Rel humidity, max (%)	93	93	93	93	94	94	95	92	96	94	93	95
Rel humidity, min (%)	76	71	61	55	52	54	57	60	64	73	78	78
Wind direction (0°=N, 90°=E)												
Wind speed, avg (m/s)	3.7	3.6	3.4	3.1	3.2	3.4	3.0	2.9	3.1	3.1	3.5	3.3

Bilaga 4: Linjekarta för samtliga stadsbussar i Kalmar



Bilaga 5: Illustration över trädplacering med hänsyn till vind och de boendes utsikt

